

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15. și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 coli. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sct 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectori la oficiile poștale și la țările liberale.

Petru Căzacul

de Iosif Popescu.

(Continuare.)

III.

P e t r u .

Într'o cameră de dormit simplu mobilată, iluminată de o lampă, a căreia lucire slabă împrășcia numai pe jumătate întunerecul, se aflau două oameni cufundați în convorbire. Zarelă dimineții începeau să roșescă cerul către răsărit, uleiul lampeii era pe sfârșite, și cei două oameni tot mai vorbeau.

— „Bunul meu Stroe,” dicea cel mai tânăr, care nu era altul decât amicul nostru Petru, „câte schimbări s'au făcut de erii până astăzi! Atâtea întâmplări și descoperiri mi-au amețit capul și mi-au furat somnul. Ce eroism din partea ta, scumpul meu amic, să-ți părăsești numele și țera, să te sacrifici pentru un străin, petrecându-ți în exil cei mai frumoși ani ai vieții! Când îți voi putea mulțami pentru atâta devotament?”

— „Stăpâne,” răspuse Stroe, „cea ce am făcut mi-a fost dictat de jurământul depus înaintea dōmnei Rucsanda. Numai devotamentul pentru ea m'a înduplecat să-mi părăsesc patria, să rătăcesc pe țărmuri străine, pentru ca să nu poți revedea Moldova. Pe urmă, petrecerea cu tine, stăpâne, acea protecțiune pe care copilăria ta mi-o cerea, grațiile unei tinereții fără grijă, au influențat ca sacrificiul să se prefacă în plăcere. Mi se părea că sunt tată, și că tu ești fiul meu prea iubit.”

Petru apucă mâna bătrânului credincios, și se uită cu iubire în ochii lui, unde străluciau două lacrimi.

— „Fii și de aci înainte părintele meu,” dise el, „înțelepciunea ta mă va feri de multe greșeli. Dar spune-mi, rogu-te, prin ce împregiurări a fost condusă mama mea, să mă esileze, să-mi retragă numele și drepturile. Nu voi să învinovățesc pe aceea, care mi-a dat viața, dar ar dice cine-va, că numai niște intrigă politice au influențat, ca să mă facă un sērman pribég fără nume și patriă.”

— „Nu judeca astfel, fiule, pe acea mare femeie, care te-a iubit prea mult. Istoria esilării tale e tristă. Ascultă-o :

„Era cătră sfērșitul vieții lui Alecsandru-vodă Lăpuș-nenul. Acela, care fusese atât de iubit de boerii țerii și de popor, căduse în păcat greū de cruđime, însetase de sange. Învață, fiule, a cunoșce, că cei mai buni Domni cad câte-odată în păcat, și păzește-te de a-ți tiranisa supușii, chiar când ai avea dreptul să fii întăritat asupra lor. Fratele tēu, Bogdan, era de 15 ani, pe tine te purta mama ta în pântecul ei. Tatăl tēu ajunsese într'o stare, în care cea mai mică umbră îl speriea, se temea chiar de femeia sa. Rucsanda în astfel de împregiurări nu șcia ce se va alege din ai sēi. Se temea, că mâne, poi-mâne, născēndu-te tu, vei cădea jertfă furiei jaluse a lui Lăpuș-nenul, sēu vei rămānea biet orfelin neingrijit de nimeni, că-cī Dōmna Rucsanda simția, că singurā nu va mai trăi mult. La aceste temeri se mai adăogă o împregiurare.

Mama ta, pe lângă calitățile ei alese, avea și un defect, era superstițiosă, credea în spusa babelor vrăjitoare. Într'o ți mă chiamă la palat, și mă rugă în taină să o însoțesc într'o călătorie, ce voia să întreprindă până la proprietățile ei din ținutul Nēmțului. Lucrul în sine nu era extraordinar, fiind-că în toate verile avea Dōmna obiceiul de a merge la țera. A două ți plecarăm însoțiți de câți-va oameni credincioși.

Tu nu cunoști, fētul meu, frumsețile, pe care le presintă munții patriei tale. Nu departe de locurile, unde ne oprim, se înalță vârful ascuțit al Ciablului. Din piscul lui, ce are forma unui turn, isvoreșce un părău cu apă cristalină, care cu un vuet grozav se scoboră spumegând din stānci în stānci până se varsă în Taslēu. În mijlocul muntelui se vede o statuă de pētră, forțe vechiă, care represintă o femeie încungiurată de două-deci de oi. Cu

greu p^ote cine-va s^a înțeleg^ă, dec^ă natura și-a ar^ătat în acest monument jocurile sale, se^u dec^ă mâna vre unui măestru iscusit a pl^ăsmuit acele st^ânci minunate. Se p^ote s^a fi servit p^ăg^ănilor pentru cultul idolilor.

C^ătr^ă statua ac^ăsta ne îndreptar^ăm într'o ^đi cu D^omna Rucsanda. Ce frumse^{ți} s^êlbatice și imposante! Arborii seculari își întinde^ău crengile stuf^ose peste noi, și la fi^ă-care pas eram opri^{ți} în suirea n^ostr^ă prin greut^ăți nespuse. În petrii se vede^ău întip^ărite urme de cai, de câni și de pas^êri. Ar fi ^đis cine-va c^ă în timpuri b^êtr^ăne, când aceste st^ânci erau înc^ă în stare de forma^{ți}une, cete de c^ăl^ăre^{ți} ar fi trecut pe aici. Împregiurul nostru se au^đia^u acele sgomote nedefinite ale p^ădurei, care aduc în inima omului neob^{ic}inuit un fel de nelini^ște, ce nu este f^ăr^ă farmec. Din când în când strig^ătul unui p^ăstor, țip^êtul cucuva^{ei}, țip^êt asemenea unui semnal, r^êsuna în aerul su^șțire. D^omna era c^ălare pe un asin, și e^u o conduceam încet prin locurile cele mai pu^șin pericul^ose. De odat^ă se ivi înaintea ochilor n^oștri acea bab^ă cu oile sale. La c^ăți-va pași mai departe v^êđur^ăm o fiin^ță înc^ănt^ăt^ore, care p^ărea geniul acestor locuri s^êlbatice. Ac^ăsta era o feti^ță de vre-o cincispre^{de}ce ani, cu fa^ța ars^ă de s^ore, cu p^êrul negru ca t^ăciunele, și cu ni^șce ochi mari, plini de un foc sombru. Vestminte^{le} ei de diferite colorⁱ b^ăt^ăt^ore la ochi ar^ătau pe țigana, dar țigana sublim^ă, perfect^ă în formele corpului, perfect^ă în tr^ăs^ăaturile minunate ale fe^ții. Un bra^ț brunet și rotund, ca al Cleopatrei, e^șia gol din mâneca larg^ă a c^ămeșⁱⁱ, ^êr un piept rotund se r^ădica repede la vederea n^ostr^ă, ca pieptul unei c^ăpri^ore sficio^șe. Corpul ei ml^ădios și nervos tot-deodată se plec^ă înainte; tin^êra țigan^ă voia s^ă ne observe mai bine, și era s^ă fug^ă asemenea unei capre de munte speriate, când D^omna o opri cu vorba.

— „Copil^ă,“ ^đise ea, „noi nu-ți voim nici un r^êu.“ Țigana se opri.

— „Nu ș^{ci}i, draga mea,“ continu^ă D^omna, „unde ș^{ed}e pe aici baba Dochia?“

— „Ba ș^{ci}u,“ r^êsponse feti^ța, ^êr ochiul ei negru și str^ălucios se fics^ă neliniștit asupra n^ostr^ă.

D^omna înțeleg^ăse elocin^ța acesteⁱ c^ăut^ăturⁱ și ^đise cu vocea ei dulce, care se potrivea at^ât de bine cu m^ăr^ăț^ă-i figur^ă:

— „Nu-ți fi^ă fric^ă de noi, copila mea; babei Dochia îi vrem tot binele, și dec^ă mergem la ea, avem de cuget s^ă-i cerem numai un sfat.“

Era at^âta t^ări^ă de adev^êr și putere conving^êt^ore în cuvintele acesteⁱ m^ăndre femeⁱ, înc^ăt țigana fu pe deplin asigurat^ă.

F^ăr^ă s^ă ^đic^ă un cuv^ênt, ea porni înainte, ^êr noi o urmar^ăm. Poteca ne conducea prin locuri pericul^ose, pe unde se p^ărea c^ă numai caprele pute^ău umbla. Din când în când pe un stan de p^êtr^ă se desemn^ău conturele unei figurⁱ omen^êș^{ci} cu fa^ța p^ărlit^ă și ochi sclipicioși; erau ca ni^șce sentinele. Aceste locuri apr^op^oe inaccesibile p^ăreau proprietatea unor trupe de țigani. M^ê uit^ăi cu ^ore-care nelini^ște la st^ăp^ăna n^ostr^ă și încercai calitatea armelor mele. D^omna Rucsanda avea fa^ța cea mai liniștit^ă din lume. Admiram sincer puterea suflet^êsc^ă a acesteⁱ femeⁱ de elit^ă.

În cur^ênd ajunser^ăm pe urma țiganeⁱ la o peșter^ă întunec^os^ă, a c^ăreia intrare era ascuns^ă de arbuste cu frun^đă d^ês^ă. Se p^ărea, c^ă numai fiarele s^êlbatice și-au putut alege locuin^ța în aceste locuri pline de gr^oz^ă.

Țigana făcu s^ă s'aud^ă un țip^êt, ca țip^êtul cucuva^{ei}. Un altul asemenea îi r^êsponse. Pe urm^ă tufișul se întredeschise și l^ăs^ă s^ă se vad^ă un cap c^ărunț, acoperit în parte cu o c^ărp^ă roși^ă, și o fa^ță sb^ârcit^ă, palid^ă-n^êgr^ă. Totul p^ărea mort în acea fiin^ță, numai doi ochi c^ăprii sclipia^u de inteligent^ă și de vicl^êșug.

Țigana schimb^ă cu acel cap c^ăte-va cuvinte neînțeleg^ăse într'o limb^ă bizar^ă și îndată tufele se del^ăturar^ă ca prin farmec, și ne l^ăsar^ă intrarea liber^ă. Asinul îl l^ăsar^ăm în p^ăstrarea tinereⁱ țigane, ^êr noi p^êtrunser^ăm în l^ăuntrul aceleⁱ spelunce.

Era o peșter^ă spa^țio^șă, iluminat^ă f^orte slab de flac^ăra roșietic^ă a unui foc apr^op^oe de a se sting^ê sub o c^ăldare destul de mare. Din bolt^ă se scobor^ău formele bizare ale stalactitelor și stalagmitelor. Acele col^one gra^țio^șe, care se av^êntau ușore, florile capricio^șe, care sclipia^u cu ra^đe roșii, dedeau un farmec deosebit acestor locuri. Mi se p^ăru, c^ă D^omna, cu t^ot^ă puterea ei suflet^êsc^ă, nu se putu feri de o impresiune deosebit^ă.

— „Bab^ă Dochio, am venit s^ă-mi spuⁱ viitorul,“ ^đise ea cu o voce, care tremura ușor.

— „Viitorul, fata mea,“ r^êsponse baba, „este în mâna lui dumne^đe^u, care ne i^êrt^ă și nou^ă nemernicilor s^ă gⁱcim c^ăteceva din tainele sale.“

Ochii ei c^ăprii se îndreptar^ă scrut^ăt^ori și p^êtrun^đt^ori asupra n^ostr^ă; pe urm^ă ceru ea mâna D^omnei. Baba p^ăru satisf^ăcut^ă de cercet^ări^{le} sale.

— „Eș^{ci} o d^omⁿă mare,“ ^đise ea. „Un popor se plec^ă la poruncile tale și viitorul îți va p^ăstra un nume m^ăreț, dar se vede departe, departe, ca o pat^ă de s^ânge în familia ta.“ Ochiul țiganeⁱ p^ăru ficsat pe calea viitorului, unde se îndrepta cu înverșunare. Nedecisiune se cetia pe fa^ța ei.

D^omna aștepta cu nedumerire. Pieptul ei se r^ădica în palpit^ări repede, și resuflarea îi ieș^{ia} înfocat^ă și înterupt^ă dintre buze. T^ot^ă puterea demonic^ă a superști^ționei îi cuprinsese sufletul. — „Aș^țep^ță!“ ^đise baba Dochia.

Ea se duse și scormoni jarul borborosind mul^țime de cuvinte neînțeleg^ăse și făc^ênd semne cabalistice. Gura ei respir^ă aburii, cari se juca^u pe de-asupra c^ăld^ării și o însufl^êre deosebit^ă se ceti pe fa^ța ei. Ea se r^ădic^ă în picior^e, statura-i plecat^ă se îndrept^ă, și ochii-i aruncau sc^ăntei. Sibila era inspirat^ă.

— „V^êd colo în viitor; fiul, pe care-l por^{ți} acum în p^ăntece, al^êrg^ă dup^ă o cor^on^ă; el e frumos, ca un semide^u, dar s^ortea îi e scris^ă cu litere de foc în cartea vie^ții: M^ărirea tronului îl va ucide. El înaint^êz^ă f^ăr^ă temere, c^ă-cⁱ s^ânge de eroi circul^ă în vinele sale, triumful îi suride, dar, vai, un nour des îl impresor^ă, un nour cu un reflex s^ângeros, și nu-l mai v^êd.“

Baba Dochia tăcu; ochiul i se stinse.

D^omna Rucsanda r^êmase c^ăte-va minute, cu partea de sus a corpului plecat^ă înainte într'o pozi^{ți}une, care ar^ăta o aten^{ți}une încordat^ă. Simul ei de mam^ă palpita în prada unei mișc^ări ad^ânci, și două lacrimi str^ălucia^u în cap^êtul lungilor ei gene.“

— „Bi^êta mam^ă!“ ^đise Petru, intrerup^ênd istorisirea Mentorului s^êu; „c^ăt a trebuit ea s^ă sufer^e în acel moment. Îi iert din inim^ă orⁱ ce nepl^ăceri mⁱ-ar fi cauzat, c^ă-cⁱ acum încep a gⁱcⁱ motivele, pentru care m'a dep^ărtat.“

— „Îți po^{ți} inchipui,“ continu^ă Stroe, „c^ătă impre-

siune avu asupra acesteia inimii de mamă, făcută încă mai simțitoare prin influința superstițiunii, prorocia babei Dochia, prorocia cu atât mai neliniștitore, cu cât era mai nesigură.

Baba Dochia nu mai adăogă nici un cuvânt. Inspirarea dispăruse, și fu urmată de o reacțiune complectă. Privirea ei era atonă, fără espresiune și fără viață.

Dómnă îi aruncă o pungă cu bani, și-mi făcu semn să părăsim aceste locuri misterioase.

Ieșind din peșteră, găsirăm asinul păscând liniștit érba scurtă, ce creșcea pe alocurea. Tinéra țigana se făcuse nevădută.

Întorcându-ne pe drumul descris, Dómnă păstra o tăcere gânditoare, pe care nu cutezam a o întrerupe. Din când în când ochii mei căutaui în fața mamei tale și atunci vedeam ochii ei plini de lacrimi; ér gura ei șoptia încetinel:

— „Sърmanul mititel!”

Ea se gândia la tine, la sórtea crâncenă ce-ți era rezervată după prorocia țiganei.

Aici bърrânul Stroe își întrerupse istorisirea pentru un moment și păru cufundat în gânduri adânci.

Lui Petru i se strînse inima fără de voie, și cu totă tária sa de suflet, el nu se putu apêra de óreși-care neliniște. Atât e de adevêrat, că presimțirea esistă în om.

După o pauză Stroe rădică din nou capul și continuă astfel:

„La câte-va zile după cele istorisite tu te născuși. Nașcerea ta fu însă păstrată secretă; numai eu și o babă ajutătoare avurăm cunoștința de acea întâmplare.

Dómnă Rucsanda mă chiamă la sine.

— „Bunul meu Stroe,” țise ea cu un suris trist, „adevêrat este, că-mi ești devotat?”

— „Stăpână,” îi rêsponsei cădênd în genunchi, „ordonă ca în minutul acesta să-mi dau capul pentru binele Măriei-Tale.”

— „Nu, Stroe, nu-ți cer viața; tu trebuie să trăești pentru a-ți putea sacrifica frumoșii ani unui act uman. Trebuie să-ți părăsești moșia pentru totdeauna, să abđici de titluri și onoruri, să trăești necunoscut, pierdut în lume.”

— „Orî ce vei voi, stăpână, sunt gata a împlini.”

Dómnă Rucsanda se vede că ceti în fața mea totă rezoluțiunea, care mă însufleția, că-cî o vêdui lăcrimând de mulțămire și întindându-mi domnescă ei mână. Buzele mele atinseră cu respect vêrful degetelor sale.

— „Ascultă, Stroe,” imi țise ea. „Petru nu pôte rămânea în Moldova. N'ai auzit tu prorocia babei Dochia? Mărirea tronului il va ucide. Aceste cuvinte mă fac să mă tem de o desbinare între frați, luptă între Bogdan și Petru¹⁾, luptă care se va sfêrși cu mórtea celui din urmă. Trebuie să împiedecăm pe Petru cu orî-ce preț de a șci cine este, să-l depártăm de tot ce i-ar face să strălucescă coróna înaintea ochilor lui. El va trăi retras și liniștit, departe de luptele crâncene ale pretendentilor. De sigur acesta nu este o răpire a fericirii sale, că-cî fericirea nu stă pe tron, și viața îi va fi cel puțin scutită. Pe tine te-am ales să fii călêzuza lui; caută-î o femeia din popor, care să-l hrănescă cu laptele ei, și plecați îndată departe de aceste locuri. Șcie dumnezeu durerea, ce-mi cuprinde sufletul la acest gând, dar, vai, sacrificiul e necesar.”

¹⁾ Ureche în Letopisiție I. 177 spune, că Lăpușnénul a avut două fii, pe Bogdan și Petru, pe când alți istorici negă, că Petru ar fi fost fiul lui Lăpușnénul.

Voiam să-î observez, că prorocia unei babe nu putea fi hotărîtore pentru sórtea micului prinț, dar cunoșceam prea bine pe Dómnă Rucsanda, șciam că nimic nu o pôte abate dela decisiunile ei. De altcum mă temeam, ca nu cumva făcându-î obiecțiuni, să-î dau motive de a se îndoi de devotamentul meu. Primiî dară cu supunere ordinele ei.

Chiar în aceeași zi găsiî o sърmană femeia, căreia îi murise de curênd un copil ceva mai mare decât eraî tu, și o înduplecaî a te alăpta însoțindu-ne în călêtoria.

Înainte de a ne pune pe drum, Dómnă Rucsanda imi țise:

— „Bunul meu Stroe, îți încred copilul meu prea iubit, păzește-l ca viața ta, fă din el un om de șciință, în acest mod îl vei depártă mai tare de tron. Pentru îngrijirea copilului, iea cam de odată tot ce conține vistieria mea; voiú avea grijă să depun la un amic din Muntenia o sumă considerabilă, care va face din sърmanul meu Petru un om bogat. Iea și acest inel, lucru de preț, aducere aminte dela iubitul meu tată¹⁾. Când va fi Petru în vêrstă, să pórte cel puțin această rămășiță domnescă dela moșul său.”

Fără voie Petru se uită la inelul, pe care-l purta în deget, frumos giuvaer cu un diamant din cele mai prețioase. Ceea ce avea însă mai caracteristic, era un fel de mic capac, care se putea deschide și presenta în lăuntru, săpate în aur, cifrele **P.** și **R.** înlântuite, de-asupra lor cu o corónă domnescă, ér de desupt cu un **V.** Abia acum înțelese Petru sensul acelor cifre, care-l surprinseseră altădată; ele însemnaú: Petru Rareș, voevod.

— „Da,” țise Stroe, „acesta e inelul moșului têu. El este gagiul originiei tale domnești.”

— „Continuéză, te rog,” observă Petru, „mi se pare, că reasc la o viață nouă, când aud vorbindu-se de iubita mea mamă.”

— „Ducându-te cu acest inel la amicul meu, al căruia nume stă scris în această carte sigilată, vei lua în primire suma depusă, când vei crede-o de lipsă. Spre mai mare precauțiune, îi vei țice: „cređi că fericirea e pe tron?” el îți va rêsponde: mărirea tronului ucide”. Acum jură-mi, că nici-odată nu vei descoperi nașcerea acestui fiú, și că nu vei mai veni cu el în Moldova.”

— „Jur, stăpână, pe fericirea mea,” țisei eu punênd mânia la pîept.

— „Îți mulțănesc. Acum plécă, sърmanul meu prietin, și dumnezeu fiă cu voi.”

Đicênd acestea, Dómnă Rucsanda te luă în brațele sale, te sărută de miî de orî cu foc, și te udă cu lacrimile sale, pe urmă dându-te mie strigă: Plecați cu dumnezeu.

— „Biéta mamă!” suspină Petru cu lacrimi. „Și de atunci nu m'a mai vêdut?”

— „O singură dată, în împregiurări, pe care ți le voiú spune.

De o cam dată ne duserăm în Muntenia, unde ne aședarăm într'o casă modestă, și îndată făcui cunoscut stăpânei mele locul, unde ne aflam.

Acosta încă era una din instrucțiunile sale.

Nu trecuse un an dela depártarea nóstră, când sosi până la noi șcirea despre mórtea și inmormêntarea pomposă a părintelui têu. Nu-ți voiú vorbi despre ultimele

¹⁾ Petru Rareș.

lui momente, ca să nu micșorez în inima ta respectul, pe care-l datorezi celui ce ți-a dat viața.

Fratele tău Bogdan era încă minoren, când se urcă pe tron; de aceea trebile statului le ocârmuia D-na Rucsanda spre fericirea poporului, că - ci această femeie estra-ordinară avea toate însușirile cele mai strălucite ale unui domnitor.

Trecuseră două ani de pace și de fericire dela mărtea tatălui tău. Acum tu erai cam de trei ani. Puteai alerga și vorbi foarte bine; o inteligență prematură te făcea câte odată gânditor. Nu sēmănai cu alți copii. Pe timpul acesta primii o epistolă dela D-na Rucsanda; care mă invita să mă duc împreună cu tine într'un sat aprópe de frontiera Moldovei. Acolo găsi pe înțelepta Dómnă într'o locuință neînsemnată de țeran. Era tare schimbată. Acești trei ani de griji o îmbetrâneră ca de cece ani, și se vedea în totă ființa ei un fel de slăbiciune, prevestitoarea unei catastrofe.

Când mă vėdu plecându-mi genunchii înainte-ı, dēnsa ımı întinse mânia ca unui prietin și-mi dișe cu surisul ei trist:

— „Sėrmanul meı amic! Veđi, inima mamei a ınvins ınțelepciunea domnitorei. Unde este el?“

Ea ıntreba de tine. ıntrodusei pe fosta nutritore,



Familia imperială a

care te purta în brațe. Când vėdu fața ta albă și seriósă, ıncadrată de bucle negrii, când vėdu marii tēi ochi ındreptându-se cu curiositate copilărescă asupra-ı, ó năpădiră lacrimale. Te luă în brațe și te acoperi de mii de sărutări.

— „Stroe,” Țiceai tu, „cine este acestă frumoșă dómna, care mă iubesc atâta? Cum séménă cu ângerul, care mi se arată în vis și mă numesc copilul lui!”

și cuprinsă gâtul și o desmierdară cu sãrutãri. Sãrmana mamã era fericitã.

— „Ah, de ai șciii tu,” Țise ea, uitând cã nutritórea



ta o privia cu mare interes, „de ai șciii, cât am suferit în acești ani. Sacrificiul mi se pãrea mai mare, decãt puterea mea, și de multe ori am fost aproape de a sdrobi decisiunea luatã. De astã datã fusei învinsã și nu-mi pare rãu, cã-cii te pot vedea, cât ești de frumos, și ce mândru vei fi. De acum pot Țice cu Simeon: acum slobozeșce pe robul tãu, stãpãne.”

Tu ascultai cu atențiune aceste cuvinte fãrã a le cuprinde sensul. Mintea ta de copil fãcea silințe mari pentru a tãlmãci un mister, dar înzadar.

— „De ce nu te pot duce cu mine?” continuã ea. „Sórtede crudã, ce pãcate am fãcut, de mã pedepsești? Bogdan încã e tinër, frumos, blãnd, cucernic, învãțat ca tatãl sãu, dar nu-l pot iubi ca pe tine, cã-cii tu ești depãrtat de mine, și el aproape, cã-cii asupra micului

— „Oh, scumpul meu copil,” Țise Dómna Rucsanda, învinsã de iubirea maternã, „eu te iubesc ca și acel ânger.”

— „Atunci de ce nu stai lângã mine?” Țiceai tu. „Eu încã te iubesc, cã-cii ești bunã,” și mãnușile tale

tãu cap planezã blãstemul destinului. Oh, destinul, destinul,” țipa ea în parocsismul durerei, „duceți-vã! duceți-vã! ... cã-cii simt cã voiũ muri.” Atunci te mai sãrutã odatã și te dede în brațele îngrijitórei, care se depãrtã cu tine. (Va urma.)

Cugetări înțelepte ale unei mame de familie.

După „Die Gartenlaube.“

(Fine.)

IV. Din două rele trebuie să alegi pe cel mai mic.

Cea mai mare, cea mai importantă și cea mai indispensabilă artă a vieții este a face această alegere repede și cât se poate de clar. Această îndemânare trebuie împărtășită și întipărită copiilor cât se poate de curând. Casul simplu, unde avem să alegem între două acțiuni, dintre care una are drept urmare un folos evident, éer cealaltă o pagubă tot atât de evidentă, acest cas este din nenorocire foarte rar. Se înțelege de sine, că aci și mintea cea mai mărginită va alege ușor. Trebuie însă mai multă înțelepciune, și de multe ori presentă de spirit, judecată ageră și limpede pentru a decide îndată, care dintre două rele este cel mai mic. Este demn de observat, că în fiecare oră avem trebuință de a alege un rău mai mic, pentru a încungiura unul mai mare; ba, îndrăznesc a susține, că tema vieții noastre este: din două rele a alege pe cel mai mic. Voi începe cu micile întâmplări ale vieții casnice.

Deschid ochii dimineața și cea dintâi alegere, așa zicând instinctivă, trebuie să o fac între pofta de a mai dormi și neglijarea cutărei seú cutărei afaceri prin scolare târziă. Mă hotărăsc, scutur somnul, și mă scol. Astăzi înainte de prânz aștept cu ore-care siguranță o vizită, dar am și în economia casei diferite lucrări, care ar putea strica o haină mai bună, așadar: cu ce să mă nbrac? Răul, de a fi surprinsă în costum de casă, este cel mai mic și de aceea îl și aleg. Acum întru în bucătăria. Servitorea neglijentă s'a depărtat, și óla cea mare de fierțură pentru servitori are să dea afară. Aici într'o secundă trebuie să se facă alegerea între degete murdărite, poate chiar arse de o parte, éer de alta între miros rău în totă casa și pierderea laptelui.

Astfel durează din oră în oră, din zi în zi; se poate vedea ușor, că sunt milioane astfel de exemple, după starea, secul și etatea ómenilor.

Nu voi să amintesc casurile, în care alegerea se înțelege de sine și nu cere reflecșiune. Cine nu va înghiți medicamentul amar, pentru a se scăpa de o bôlă? Cine se va sfii, de a-și uda hainele și încălțăminte, pentru a scăpa un copil din apă? Dar ni se ivesc alte cestiuni vitale serioase, unde amândouă „relele“ se par tot atât de mari, încât hotărîrea ascunde tot deodată o responsabilitate grea, și dela „alegere“ noastră atěrnă fericirea ori nefericirea noastră seú a iubiților noștri. Aici trebuie făcută alegerea cu cunoștință tare și limpede.

Eú susțin însă, că cine se va fi învățat a alege repede și sigur între două rele mici, se va hotărî cu mai pușină greutate, când este vorba: ore să rabd mai încolo chinurile unui șef nedrept seú să abdic la un post sigur? Ore să mă amestec în căsătoria fiicei mele, seú să comprim un sfat, care poate ar încungiura multe nenorociri? Ore să-mi espun copilul pericolelor unei educațiuni străine seú uneia defectuoase în casă? Ore să cuprind o greșelă a fiului meu cu totă severitatea, care poate imi detrage încrederea lui, seú cu blândeța, care l'ar întări în ușurința lui de minte?

O, cine ar putea numera legiunea relelor mari și mici, între care trebuie să alégă omul mereú, dela prima

„alegere“ a sugătorului între fóme și nutremént silit, până la teribila și ultima alegere a celui ce se sinucide între mórte și vieță!

V. Copiii noștri ca crescătorii părinților.

Credeți ore, că copiii noștri sunt numai învățaceii noștri? Nu, mai tot atât de des sunt ei învățătorii noștri, și educațiunea între părinți și copii se bazează pe reciprocitate mai mult, decât se crede de obicei. N'ați aúdit zicându-se adesea despre o femeie, care era odată o balerină iubitore de plăceri, caprițioasă și resfătată: Cine ar fi creúut, că se va face o mamă atât de bună? Seú despre un bărbat cu renume de egoist: ce minune a prefăcut pe omul acesta în tatăl cel mai devotat cu frăgețime? Nu era minune; copiii lor i-au crescut astfel, deși fără șcirea lor.

Negreșit iubirea, învățătorea eternă și cea mai sublimă a ómenilor, trebuie să fiă de față, decă aú să se îndeplinească astfel de minuni, dar — mulțămită lui dumnezeú! — iubirea cătră copiii proprii este simțămîntul, care móre mai pe urmă în inima ómenescă; și până când trăeșce acela, cresc și copiii pe părinții lor, încet și pe nesimțite, din an în an. Gândiți-vé la acestea, taților și mamelor, de nu este așa!

Acum un exemplu: cănele teú de vėnat a făcut o greșelă mică și pentru aceea se pedepseșce fără de milă cu biciul. Atunci privirea ta, june tată, trece dela animalul ce se vaită la copilașul teú, care stă lângă el, tremurând tot, și se rógă cu marii seú ochi copilărești plini de lacrimi mai mult decât cu buzele:

— „Tată, tată dragă, nu bate pe bunul Hector! Așa îl dóre; te rog, te rog, nu-l bate!“

M'ași putea prinde, că biciul sbórá într'un unghiú, și copilul e luat în brațe.

De sigur îi veú dice ca să-l împaci: „Șci tu, Hector n'a fost de trebă, și-a meritat pedepsa,“ dar totuși nu veú mai pedepsi cănele nici odată în fața copilului, și când îl veú bate pe afară, poate la un mil de acasă, la cea dintâi lovitură vor sta blândii ochi de copil înaintea ta, și pedepsă necesară nu se va preface nici odată într'un act de résbunare brutală în contra animalului fără apėrare.

Numai odat să aúdi unul dintre cuvintele tale mai puternice, de care nu te-a putut desbăra nici soția ta, repetat de buzele copilului teú, de sigur abia se va mai ivi vre odată pe ale tale. Cum ai putea opri copilului de a esprima, ceea ce aude zicend tatăl seú?

Acum fiul teú merge la școlă. Atunci aduce acasă nișce întrebări, la care doreșce esplicare. Acesta se referēșce odată la un obiect din istoria seú geografia, altădată la un obiect din șciințele naturale seú din artă. La început va dice odată: tata éer a uitat asta, seú: pentru moment nu-și poate aduce aminte, seú éráși: astăzi n'are timp să m'ó esplice etc. Dar decă aceste răspunsuri se ivesc prea des, se observă pe fața copilului o trăsătură de mirare incredulă, că tata a uitat éer atâtea lucruri.

Și acum acest tată uituc șede tot mai des, și în secret, cu o carte istorică seú un lecsicon de conversațiune

în mână, și etă — de odată are timp, de a răspunde la întrebările fiului și de a-i împrașcia îndoelile.

Pasiunea de a ceti, care isbucnește la fiă-care copil deștept cu al doui-spre-decelea seú al patru-spre-decelea an, caută satisfacțiune în toate direcțiunile. Ei bine, pentru ca băetul să nu dea fără de veste peste o lectură stricaciósă seú nepotrivită, se încuie la o parte romanele traduse din franțuzește, cu atâta îngrijire încât într'una din zile duce tatăl înderët, fără a-l fi cetit, unul din acele romane și cu ocasiunea acésta întrébă pe împrumutător cam astfel:

— „Nu cumva ai ceva interesant, ce se potrivește pentru tinerime?“

— „De sigur!“ sună răspunsul; se ia catalogul, se cetește, și — de astădată tatăl aduce acasă cărți pe care n'are lipsă să le încuie, ba ascultă cu plăcere cum le cetesc copiii, când serile de érnă adună familia împregiurul mesei rotunde. În loc de a se afla la berărie seú în cafenea, tatăl șede acum acasă în comodul fotel, cu țigara în mână, și lasă să-i rătăcescă privirile împregiur, dela mama sêrguinciosă la copilașii, ce se jócă liniștiți, până când rămân ficsați asupra tinêrului și fragedului cetitor. El se gândește la ziua, în care acest copil i-a strigat: „O, nu bate pe bunul Hector!“ și observă cu mirare, ce a făcut din el copilul lui.

Acest tată este numai un exemplu dintre multe. Óre să nu se întempe tot așa cu împetritul financiar, cu uscatul învățat, cu tinêrul oficer ușor de minte? Dar faceți-i pe toți tați bunți, și prin aceea vor deveni de odată și ómeni bunți, bravți și fericiți. —

Cât despre mamă, ea chiar se crește prin copii. Cu cea dintâiu strigare a mititelului începe acésta creștere în răbdare, abnegațiune de sine, diligență, ordine, consecvență, cu un cuvânt în toate calitățile neapărate de lipsă unei economie și mame bune. În casa părintescă, în școlă seú în pension se pune numai basa la toate virtuțile acestea, dar ele nu se pot desvolta și perfecționa decât prin influința iubiților copii. De aceea simțim atât de des lipsa acestor virtuți adevărat casnice la femei nemăritate seú fără copii. Chiar ele însuși simt că le lipsește ceva, ceea ce pot căpeta numai dela copii, și caută să-i șuplinescă prin copilași adoptați seú înrudiți, pe cari se silesc a și-i alipi ca pe copiii proprii. Unde reușește acésta, acolo o astfel de fată nu devine „fată bătrână,“ nici când va fi de 70 de ani. Ea, care și-a eluptat fericire maternă și bucurii supt împregiurări grele, cu conștiință deplină și voință sântă, tare, ea merită acele bucurii mai mult decât mama adevărată, care le capetă dela natură. Nici odat n'am avut cătră o ființă femeescă o stimă mai mare, decât cătră o mamă-îngrijitoare voluntară!

Esemples vorbesc și aici limba cea mai vie:

Închipuiți-vă o tinêră mamă în toaletă de bal fină, vaporosă, cum trebuie să se apere cu frică de copilașul, care voește să se alipescă de ea cu frăgedime dulce. „Nu mă atinge! Îmi sgârceșci haina, îmi sburleșci pêrul, du-te din calea mea!“

Ér când mititelul se ascunde cu sfielă într'un unghiú, și se uită la „frumósă“ mamă, pe care nu-i e iertat să o sărute și drăgostescă — atunci de odată mamei îi palpită inima în sîn ca și când ar voi să rupă haina de mătăsă, ér în mijlocul plăcerilor balului ea nu pôte uita trista pri-

vire de adio a copilului ei. Altădată se gândește de două ori înainte de a mai primi o invitare; se gândește cu mai multă maturitate, până când vede clar, unde trebuie să căutate de aci înainte și unde se găsesc bucuriile.

Bucătăreasa unei tinere gospodării trece drept onestă și sigură, dar numai până când se bolnăvește pentru prima óră întâiul copilaș. Atunci însé, decă viața seú mórtea favoritului atêrnă dela pregătirea conșciențiosă a nutremêntului seú, se duce mama singură în bucătărie și se silește să pregătescă supa bolnăviorului, cum îi place lui mai bine, seú cum a prescri-o medicul.

Cu ocasiunea acésta se uită ea și în celelalte vase și observă multe lucruri, care ar putea fi întocmite mai bine seú mai cu cruțare. În fine învață, că, aci ca ori unde, n'ajunge a „critica“. „A face mai bine“ — acésta trebuie să o șcii, tinêră femeie. Numai atunci vei fi dómna în casa ta, ér nu sclava servitorilor. —

La preumblare mama spune câte odată copiilor povești, seú converséză cu ei și ascultă cu răbdare la miile lor de întrebări lacome. Câte odată o face, dar astăzi e reú dispusă. Acum nu-i vine nimic în minte; copiii să nu-i jócă înaintea picioarelor; în fine strigă ea cu supărare: „Lăsați-mă!“

Tăcuți, cu capetele plecate, pășesc copilașii pe lângă ea. Dar veselul cap-creț de 4 ani, cel mai bătrân, nu mai pôte răbda:

— „Mamă, ori te dóre capul?“ întrébă el cu sfielă, „seú ești tristă?“

— „Nu, copilul meu; dar pentru ce?“ întrébă mama.

— „Parí așa de măniosă, nu ca totdeuna.“

— „Nu, dragul meu!“ strigă atunci mama în vechiul ei ton prietinesc și gândește: acum nu sunt bine dispusă, și lasă să sufere pe acești sêrmani copii, cari n'aú nici o vină. — Ér tare strigă ea: „Șcii ce, prindeți-mă; cine pôte prinde pe mama?“

Și etă-o sburând peste pajiște, ér copiii după ea strigând de bucurie, ca mântuiți de un farmec reú, și de parte, sus în nouri, se duce voia rea: a dispărut.

Ca încheiere să mai spun ceva despre ordine! Și decă simțul de ordine severă n'ar fi încă așa de dezvoltat în primii ani ai căsătoriei, îndată ce cresc copiii, se silește cine-va, să le dea exemplul cel mai bun în privința aceea. Ce rușine, când strigi cătră fetiță: „stringe-ți lucrurile!“ ér ea îți răspunde: „Dar cărpa acésta, mânușile acestea, cartea acésta sunt ale tale, unde să le pun și pe ele?“

Seú ce fatal, să fi silită a căuta în prezența copiilor un lucru rătăcit!

Copiii mărișori influințéză adesea foarte favorabil și asupra relațiunei între soți. Espresiuini grosolane, răspuns violent se încungiuură din amêndoué părțile în fața copilului. Și deóre-ce cu cât e copilul mai mare, cu atâta pe-trece mai des în societatea părinților, trebuie să se comprime tot mai mult și sfada seú cêrta, până când dispăre cu totul. —

Și cât de blânde, cât de indulgente, cât de modeste devenim noi mamele prin copiii noștri! Acesta este cel din urmă obiect al educațiunei lor față cu noi, că-cî îl îndeplinesc, când sunt și ei pe jumătate formați. Când auđi într'o societate mai mare condemnându-se fără milă o greșelă de tinereță, și una dintre femei șede mută seú chiar

cuteză, a spune un cuvânt sficios de desvinovățire, fi convins, că aceea este o mamă, care încă are un fiu mare și care se cutremură când cugetă; dumnezeu să mi-l păzescă! Cine mă pricepe, să se uite bine, ca să nu cadă!

Cât de tare și de violent se exprimă multe în contra greșelilor în creșterea altora, cât de mândre și de sigure susțin ele că vor naviga jucându-se pe lângă stâncă, de care se sdrobesc altele, cât sunt ele de convinse, că pot crește copiii după idealul ce platește înaintea ochilor noștri!

Dar așteptă numai, tu mămuecă mândră, care crești, că copilul tău a trecut peste greutăți, pentru că în anul al treilea nu suge bonbone și stă singur în casă fără să plângă! Da, așteptă numai, tu încă te vei face umilită și modestă, și tu vei învăța din multe iluzii sdrobite să judeci cu blândeță pe alți părinți.

Aveam ore dreptate, să scriu în titlu, că cei mai cu influență crescători și imobilizatori ai noștri — sunt copiii noștri? M.

C i d ¹⁾

după romanele spaniole compuse de Johann Gottfried de Herder, tradus verbal în metru original de Vasile Michail Lazar.

I.

Nici odată om pe lume
N'a fost trist ca Don Diego,
Când jelia și zi și noapte
Pentru-ocara casei lui,

Casei nobile de Lainez
Vechi și brave, care în fapte
Glorioase pe Abarcos
Și pe Inigi întrecea.

Vătemat și slab așteptă
Mórtea, pe când inimicul
Său Don Gormaz triumfază
Fără nici un adversar.

Nici mănâncă nici nu dorme,
Nu vorbește cu amicii,
Ci plecându-și capul șede
Amorțit în casa sa.

Vin amici să-l consoleze,
Dar el face, că-cî suflarea
Unui insultat, gândește,
Că negrește pe-un amic.

Dar în fine scuturându-și
Gréua sarcină-a 'ntristării
Și chiamând la sine fiu,
Fără a dice vr'un cuvânt,

Mânile la toți le legă
Hotărît și strîns și tare;
Toți cu ochii plini de lacrimi
Îndurarea lui o cer.

Mai că-și pierde și speranța
Pe când fiul cel mai tinér,
Don Rodrigo-î dă speranță
Și-î însuflă ér curagiü.

Dela spate-î sare iute
Cu privirea unui tigrü
Și-l întreabă: „tată uiți dór
Cin' ești tu și cine-s eü?”

„Decă-acéstă armătură
„N'ași avea-o dela tine
„Ți-ași întorce cu pumnalul
„Vătémarea ce-mi arunci!“ —

Lacrimi de bucuriă
Curg pe fața părintescă,
„Tu ești" dîse 'mbrățîșându-l
„Tu, Rodrigo, fiul meu.“

Cid sub Fernando cel Mare.

„Indiguarea și mânia-ți
„Îmi aliună ér durerea!
„Dar spre inamicul casei
„Nóstre, nu spre tatăl tēu,

„Naltă brațul!“ — „Unde-î tată?
„Cine ne insultă casa?“
Și abia ca să-î esplice
Don Rodrigo-î dă rēgaz.

II.

Cunoscēnd ocara casei
Merge 'ngândurat Rodrigo
Cugetând la anii-și fragedi,
La puternicu-î dușman.

În Asuria muntósă
Are Gormaz miî prieteni,
El, întâiul în consiliü,
El, întâiul în resboiü.

Dar când la ocara casei
Se gândește, ce 'nsemnéză
Alte tóte? el dreptate
Cere numai dela cer.

Onórea bravură-î cere,
Strică-î ore tinereta?
Pentru ea, de este nobil,
Móre și cel nou-născut.

Grabnic își alege spada
Ce-o purta odinórá
Acel brav bastard Mudarra.
(De vechime ruginind,

Se părea că trista spadă
Mórtea Donnului o plânge.)
Mai 'nainte de-a o 'ncinge
Cătră spadă-așa vorbi:

„Să șcii spadă vechiă-alésă,
„Cum-că brațul ce te pórtă
„Chiar de s'ar părea că nu e
„Ca-al Bastardului de firm.

„El cu tine nici odată
„Nu se va retrage 'n luptă;
„Tu oțel ești nobil, tare,
„Dar mai tare-î pieptul său.

„Demn de-acela ce te-avuse
„Va fi cel ce ați te 'ncinge,

„Ér de n'a fi demn de tine
„Nu-î mai fi a niméruü.

„Pieptul său mormēt să-ți fiă!
„Însé aid să mergem,“ dîse,
„Că-cî sosește timpul, ora
„Cei mai drepte resbunări!“ —

Fără să spună cui-va iese
El din casa părintescă,
După-o órá se 'ntelnește
Cu sumețul său dușman.

III.

Pe-a palatului piață
Dă Rodrigo de Don Gormaz,
Fiind numai singur față
Cătră conte-așa grăi:

„Mě șciai tu, conte Gormaz,
„Pe min' fiul lui Diego,
„Când pe nobila lui față
„Cu-a ta mână l'ai atins?”

„Șciai tu că el se trage
„Dela Layn Calvo? șciai tu
„Că nimic nu-î pur și nobil
„Ca-al său sânge și-al său scut?”

„Șciai tu, că pâ'n' trăiește
„Fiiul său, eü, om pe lume,
„Nici chiar Dumneđeü, acésta
„N'o făcea nepedepsit?“ —

„Șcii tu-î dîse mândrul Gormaz
„Ce-î a vieții jumătate?“ —
„Da!“ 'î răspunse Don Rodrigo,
„Și-încă o șciü chiar apriat:

„Una este, a da onóre
„Celuî nobil, érá alta
„Pe 'ngâmfat cu cel din urmă
„Strop de sânge a-l pedepsi,

„Spre-a spála ocara érá
„Ce-ți aruncă.“ — La acestea
Privia la mărețul conte
Așteptând al lui răspuns.

„Ei, și ce vreî, june iute?“ —
„Capul tēu, o conte Gormaz“
Dîse Cid, „că-cî am promis-o!“ —
„Vreî bătaia dragul meu,“

¹⁾ Citit ca disertațiune în ședințele societății „România juna“ din Viena în anii 1875 și 1876.

Dise Gormaz, „tu pedépsa
„Unui pagiu ai merita.“
— Cerule! la aste vorbe
Să vē fi uitat la Cid!

IV.

Lacrimi de grea mânuire
Curg părae peste fața
Bietului bătrân, ce șede
Trist la masă și pierdut.

Gândind la ocară casei
La a fiului juneță,
La a fiului primejdii,
La puternicu-î dușman.

Pe cel insultat îl lasă
Voia bună și speranța,
Cu onórea însă tóte
Îndoite se re'ntorc.

Adâncit în gânduri grele,
El nu vede pe Rodrigo
Stând cu spada subsuórá
Și cu mânilor pe piept.

Privind lung la bietul tată
Pân s'apropiá de milă
Ca să-î strîngă mâna dréptă.
„Măncă, bunul meu bătrân.“

Dice-î arétând spre mėsă.
Cu-ochii plini de lacrimi spune
Don Diego: „tu, Rodrigo,
„Mi-ai vorbit acest cuvânt?“ —

„Tată, da! rădică-ți numai
„Fața-ți nobilă și demnă!“ —
„E salvată-onórea noastră?“ —
„Tată dragă, el e mort!“ —

„Șeđi, o fiul meu Rodrigo,
„Bucuros mănâncă cu tine,
„Cin' p'acela-l putu 'nvinge
„Este-al némului său cap.“

În genunchi, plângând, sărută
Mâna tată-său Rodrigo,
Pe-al său fiu și Don Diego
Îl sărută, lăcrimând.

V.

Tipete, strigări și vaite,
Trapede și voci de ómeni,
Sgomote de arme sună
Pe la curtea din Burgos.

Iese din palat afară
Chiar și regele Fernando,
Grandii toți de pe la curte
Pân' la pórtă-l însoțesc.

Despletită stă Ximena
Dinaintea porții, tristă,
Cade lăcrimând cu jele
La piciórele regești.

De dincóci venia Diego
Cu bărbați aleși trei sute,
Între ei și Don Rodrigo,
El, superbul Castilan.

Toți erau călări pe mule,
Numai el pe-un armăsar;

Toți purtau mănuși de bisam,
Singur el de cavalier;
Toți în aur și 'n mătasă,
În armătură numai el.
Curtezani și poporul,
Când trecea cortegiul, strigă:
„De băétul cela tânăr
„Bravul Gormaz fu învins!“

Împrejur privia Rodrigo
Crunt și firm: „se află vr'unul,
„Ném, amic, pe care mórtea
„Contelui l'ar supéra,

„Să poftescă său pedestru,
„Său călare!“ Toți strigară:
„Cu tin' dracul să se lupte,
„Numai el, decă va vrea!“

Toți armași cei trei-sute
Se cobórá de pe mule
Să sarute-acuma mâna
Regelui, dar Don Rodrigo

Nu se mișcă. „Dă-te și tu
„Jos, Rodrigo, de sărută“
„Mâna regelui,“ îi dice
Tatăl său. „O, pentru tine,
„Dragă tată, bucuros.“ —

VI.

Vine-acum cu vélul negru,
Spintecat în grea durere,
Și Ximena; cât era ea
De frumoasă, lăcrimând!

Cum lucia de mândru 'n lacrimă,
Ca o rosă 'nrourată;
Ce frumos i-ardea obrazul,
De-al durerei foc aprins.

Ale ei cuvinte numai,
Dar privirea-î și suspinul,
Nimeni nu le póte spune:
„Fă-mi dreptate“ dise ea,

„Rege, că-cî cu viclenia
„Pe-al meu tată-l înjunghiasc,
„Care, cugetă-ți, o rege,
„Ți-agera al tēu regat.

„Pe-al meu tată, ce se trage
„Din eroii, ce 'nsotiră
„Pe Pelagiū, primul rege
„Creștinesc, în bătălii;

„Ce credința creștinescă
„O scutiă cu-a sa putere,
„A Ahmansorilor spaimă,
„Primul razim al onórei
„Tērei tale, în corónă-ți
„Astăđi primul diamant.

„Nu cer mila, ci dreptatea
„Care celui slab se cade.
„Regele nedrept nu-î vrednic
„De serviciul celui nobil,
„De amorul dómnei sale,
„Nici chiar de-un sărut al ei.

„Și tu fieră, Don Rodrigo,
„Aid străpunge-acum și pieptul
„Cesta plin de jele-adâncă
„Ce-ți deschid, ucide-mē!

„După ce-ai ucis pe tatăl
„Cum de nu-î omorî și fiica,
„Cum să cruți tu pe-o dușmană
„Ce 'n veci îți va păstra ura?
„Resbunare cer să vină
„Pămêntescă și cerescă
„Peste tine!“ — Cid tăcea.

Și-apucând în mână frêul,
Beludicilor le 'ntorce
Și ostașilor spinarea,
Așteptând ca să-î urmeze
Care-va, dar toți steteau.

Cât vedu Ximena-acésta,
Începu să strige tare:
„Rësbnare, ostași, cer sânge!
„Chiar eū fi-voiu prețul lui.“

VII.

În Burgos ședea la masă
În palatul său Fernando,
Er Ximena-î ingenunchiá
Dinainte lăcrimând.

Între gesturi sfuiciose
Și 'n suspine 'ncepe-a plânge:
„Ca orfană vin lipsită,
„Rege, acum să mē scutești.

„Chiar acum muri și mama
„De durere, lăsând casa
„Dejosită, că-cî trăieșce
„Încă-al casei ucigaș.

„Mi s'arată 'n tótă ziua
„Mândrul și sumețul Lainez,
„Călăreșce 'n tóte țile
„Pe la noi cu șoimul său,

„Ce-mi sfășia toți porumbii
„Mări și mici, priveșce, rege,
„Ce stropită sum de sânge
„Dela ultimul porumb.

„I-am oprit-o mai adese,
„Însă étă ce-mi răspunde
„În batjocură, ce eșce
„Și tu, rege, ce mi-a scris:“

La Dona Ximena.

Te plângi, Ximeno, unică, frumoasă,
Dragăstósă
Că șoimul meu porumbii, când so-
Ți-î răpeșce. [seșce,

Stăpânul său, ce-l însoțeșce,
Cu foc doreșce
Să vedă pe aceea, cărei el
De șoim și sórte e anuciat așa
crudel.

Regele cât o ceteșce
Se și scólă dela masă
Și scriind lui Don Diego
I-o trâmite sub ascuns.

Don Rodrigo vrea să șciă
Tot cuprinsul. „Să ferescă
„Dumneđeu și sânta maică
„Să te las eū,“ dise, „tată,
„Să mergi singur la palat.“

VIII.

Cinci regi maurici năvăliră
În Castilia. Pustiire,
Foc și mörte, tot ucideri
Și tumult în urma lor.

Până dincolo de Burgos
Montes d'Oca, Belforado,
San Domingo și Naxara
Tot pământu-î pustiit.

Turme 'ntregi de oi otarul
Părăsesc, bărbați, neveste
Cu copii, băeți și fete;
Ceia plâng, acestea 'ntrebă:
„Mamă unde mergem noi?”

Triumfând, și-adun acuma
Maurii prada ca să plece,
Că-cî nu-î nimeni să-î oprască,
Nimeni, nici chiar regele.

Șcirea asta o aude
La Bivar și Don Rodrigo;
Ani nici două-deci nu are,
Dar bravură de bărbat.

Pe-armăsarul său Babieça
Iute sare, se repede,
Ca un fulger, peste câmpuri
Tótă țera ocolind.

Toți vasalii câți fi are
Tatăl său i-adună 'n grabă,
Ajungând la Montes d'Oca
Dă cu ochii de dușman.

Dumnezeule! dintre Mauri
Nici chiar unul nu măi scapă!
Numai turmele răpite
Și bărbați, copii, neveste,
Toți se 'ntorc cu bucuria
Înapoi. Er regii maurici,
Prinși toți cinci, îi ieia Rodrigo
Și-î trămite lui Fernando,
Regelui, ca prizoneri.

(Va urma.)

Botanica populară română.

de S. Fl. Marian.

I. Șerpênța.

Printre petrii, pe ziduri și pe locuri năsipöse creșce o plantă mică, cu flöre galbină în forma unei stelute și cu frunđe förte mici și scurte, care aű colöre verđie și sunt așa de grase, că frecându-le în palmă, și se unge mâna de dênsele ca de unt. Acéstă plantă se numeșce de cătră Români din Bucovina „Șerpênța“ (lat. Sedum acre, germ. der scharfe Mauerpfeffer). Pe unele locuri se măi numeșce încă și „Șerpênțiu“.

Românele întrebuintează planta acéstă ca medicament spre vindecarea morbului numit „de-dênsele“, apoi contra „mușcătorei șerpilor“, și în urmă ca „mânjală“.

Cel bolnav „De-dênsele“, după cum mi-a spus o Româncă din Vatra-Dornei, caută măi întâiu planta acéstă, și după ce o află n'ö rupe, ci o lasă locului, puind numai un semn ca să șcie unde se află.

Într'o Lună, ori Mercuri, ori Vineri des de diminetă se scölă apoi cel bolnav, se spală pe obraz, și după ce spune rugăciunile, ieia o bucățică de pâne și una de sare în mâna dreptă, și țindu-le în palmă cu cele două degete măi mici, érá cu celelalte trei făcându-și cruce, repetéză în gând următoarele:

| | |
|--------------------------|----------------------------|
| Sfântă Maică précurată! | Și cu ósele sănétöse, |
| Sfântă și de astăzi ... | Curat, |
| Dómne! dăruiți-mé cu léc | Luminat |
| Și cu véc, | Cum sunt dela D-đeu lăsat. |
| Să fiú cu carnea vértösă | Și de popa botezat! |

Érá decă cel bolnav „de-dênsele“ e femeia, atunci ea cugetă așa:

| | |
|-------------------------------|--------------------------|
| ... Să fiú cu carnea vértösă, | Luminată, |
| Cu ósele sănétöse, | Cum sunt de D-đeu lăsată |
| Curată, | Și de popa botezat! |

După ce-și gândeșce cuvintele acestea, se porneșce spre „Șerpênța“, neuitându-se de fel înapoi nici vorbind cu nime pe drum, de s'ar întelni ori și cu cine-ar fi. Érá după ce ajunge la „Șerpênța“, pune sarea și pânea la rădęcina ei și gândeșce precum urméză:

| | |
|---------------------|---------------------------|
| Sfântă buruénă | Și cu véc |
| De Dumneđeu lăsată, | În ciolanele mele |
| De mine însemnată! | Să fiú cu carnea vértösă, |
| Te cinstesc | Cu ósele sănétöse, |
| Cu pâne și cu sare | Curat, |
| Ca să mé lecueșci | Luminat |
| Și să mé dărueșci | Cum sunt de D-đeu lăsat |
| Cu léc | Și de popa botezat! |

Séu, decă e femeia:

| | |
|----------------|--------------------------|
| Să fiú curată, | Cum sunt de D-đeu lăsată |
| Luminată | Și de popa botezat! |

După ce gândeșce cuvintele acestea, ieia Șerpênța cu frunđe și cu rădęcina cu tot și se unge pe locul unde-l dóre. Decă, de esemplu, are durere la mâni, își frecă mânilé, începând din locul unde-l dóre spre vérful degetelor. De-l dor piciórele, face asemenea cu piciórele.

Și după ce se unge, lăsând pânea și sarea unde le-a pus, se 'ntorce îndérét acasă, însé nu pe unde a venit, ci pe alt loc, și fără să caute înapoi séu să vorbescă cu cine-va.

Acéstă o face cel bolnav în trei rënduri, adică în trei đile de sec, înainte de ce resare sórele.

Ér decă descântă alt cine-va în locul celui bolnav, atunci acela se duce și aduce Șerpênța acasă și-l unge pe cel bolnav pe unde-l dóre, și după ce-l unge duce Șerpênța érá la locul ei de unde a luat-o.

Alți spun că, decă cel bolnav „de-dênsele“ voeșce să se curățescă și să se vindecé de bóla acéstă, se duce unde șcie că se află Șerpênța și se frecă cu dênsele pe unde-l dóre, apoi aruncă rêmășița pe-o apă curgétóre, anume: ca să nu dea alți ómeni peste ea și să se umple și ei de „dênsele“.

În chipul acesta și cel de măi sus, afirmă babele șciutóre, că s'ar fi vindecat förte mulți ómeni, carií aű avut „de-dênsele“¹⁾.

Ca léc în contra „mușcătorei șerpilor“ se întrebuintează Șerpênța în următorul mod. Descântătórea, séu decă e cu putintă și șcie descântă, chiar și cel mușcat de șerpe, se duce de grabă unde șcie că se află Șerpênța și, luând măi multe fire cu rădęcina cu tot, le tae mărunțel, aduce apoi apă ne'nceptută dela un isvor ér nu din päréu, tórnă apa într'un vas nou, pune Șerpênța precum și „Leuștén“ (lat. Levisticum officinale, ger. gebräuchlicher Liebstöckel) în vasul cu apă și pe tóte le descântă đicând:

| | |
|-------------------------------|------------------------|
| Sus tună, fulgeră | Pelea de carne, |
| Jos cade negură. | Carnea de os, |
| Itișă ²⁾ pestriță, | Osul sănétos |
| Prinsă de peliță, | Dă veninul jos ... |
| Pelița de pele, | Ieși venin din măduvă, |

¹⁾ Dictat de Rucsanda Ienachieviću, descânt betránă din Siretiú.

²⁾ În unele descântéce de „mușcatul șerpilor“ vine „Idișă“ și „Iudișă“, în loc de acest nume.

Din măduvă 'n os,
Din os în carne,
Din carne în piele,

Din pele afară ...
Băiū de tufă¹⁾ uscat,
Șerpele-a crepat ...

Aceste cuvinte le repețește descântătorea de trei-orî, făcând tot de atâtea orî cruce în apa ne'ncepută. După acésta spală apoi omul seú vita mușcată de șerpe cu apa și cu plantele descântate și se țice că, făcând acésta, celor mușcați de șerpe îndată le trece²⁾.

În cele mai multe comune din Bucovina se 'ntrebuințeză Șerpenta, după cum am arătat la început încă și ca „mânjală“, și anume culeg Românele mai multe fire și amestecându-le cu făină de Păpușoiu (lat. Cea Mays, germ. Kukuruz) mânjesc (ung) cu dânsa urzela pânzelor de cânepă, când țes pânzele.

II. Păpădia.

„Păpădia,“ numită altmintrelea și „Părăsita găinei“ seú „Papa găinei“ (lat. Leontodon Taraxacum seú Taraxacum officinale, germ. das Pfaffenröhrchen, oder der gemeine Löwenzahn, auch Kuhblume) fiind o plantă lăptosă, o întrebunțeză Românele ca hrană pentru vaci, și mai cu samă pentru acelea, despre care se crede că atari vrăjitoare seú spirite necurate, precum sunt Strigoicele și Moróicele, le-ar fi luat laptele.

Vacile, cărora li s'a luat laptele, mîncând Păpădie descântată și amestecată cu tărițe și cu sare, după credința poporului, îndată-și recapătă laptele.

Într'un descântec pentru renturnarea laptelui la vaci aflăm următoarele versuri:

| | |
|---------------------|-------------------------------------|
| Die, păpădie! | De la tóte rezórele |
| Ții untului să vie. | De la tóte isvórele |
| În loc să stee | De la tóte fântánele, |
| Laptele să dee. | De la tóte sméntánele ³⁾ |
| Mana să-i vie | |

Alt descântec pentru renturnarea laptelui la vaci, în care provine Păpădia, sună precum urmază:

| | |
|-----------------------------|-----------------------------|
| Amin! amin! | Córnele și-a bourit, |
| De la mine cuvântul | Lapte și unt i-a venit. |
| Plinul de la D-deu sfântul! | Da 'napoi când s'a 'nturnat |
| Luatu-s'a a mea vacă | Fărmecătórea o-a vedut |
| La câmpul cu róuă, | Și din córne i-a ciuntat, |
| La érba cu mană. | Laptele i-a 'mpușinat ... |
| Țițele și-a umplut, | Da nici sama nu băga. |

¹⁾ Sub „tufă“ din acest descântec nu se 'ntelege „tufa“ (Strauch), ci „Alunul“ (lat. Corylus Avellana, germ. die gemeine Haselnuss), pentru că bețele de Alun în descânțece, după credința poporului, au o putere magică, și mai cu sémă asupra șerpilor.

²⁾ Descântecul acesta, precum și descrierea lui, mi le-a trimis d-nul Petru Ursul, cantor bis. din Căndreni.

³⁾ Veđi desc. „Re'ntórcerea“ publicat de subsemnatul în „Trăian“ anul I. București, 1869.

Eú singur te-oiú descânta,
Că-cí eú cu ochii te-oiú implini,
Lapte și unt ți-a veni ...
Păpădie, die!
Dreptatea ta să vie.
De-a fi 'n codru rătăcit
Seú în puțină bătut,
Să vie 'n astă clipală
În tărițe și în sare,
Să aibă vițelul ce suga
Și gospodina ce mulge.

Dar tu diochitóre.
Tu vrăjítóre!
Du-te de-aici,
Du-te la fetele 'mpératului,
Du-te c'acole te-astăptá,
Cu mese 'ntinse,
Cu făclii aprinse,
Acolo vei lua
Lapte cât vei vra ...
Sovêrf, sovêrf,
Donița cu vêrf!¹⁾

Descântătórea, care descântă vacilor ca să-și recapete laptele, iea mai întâiu o covățică cu tărițe, duminică după aceea Păpădie, precum și Leuștén (lat. Levisiticum off.) și Odolén (lat. Valeriana officinalis germ. der gebräuchliche Baldrian) apoi mestecând aceste plante duminicate cu tărițele la olaltă, precum și cu sare, le descântă pe tóte la un loc, rostind de trei orî descântecul de mai sus, și apoi le dă vacii, pentru care s'au descântat ca să le mănânce.

Făcând acésta, cred Românele, că vacile cele stricate numai decât trebuie să dea lapte.

Din cele dóuè versuri de pe urmă ale descântecului:

Sovêrf, sovêrf,
Donița cu vêrf.

Se vede că o samă de Românce mai pun în tărițe, pe lângă plantele mai sus arătate, încă și „Sovêrf“ seú „Solovêrf“ (lat. Origanum vulgare, germ. gemeiner Dost oder wilder Majoran).

Frunțele de Păpădie sunt bune și de léc, și anume pentru „beșica cea vênătă“. Omul ce are acéstă beșică, decă o légă cu frunțe de Păpădie, se țice că în scurt timp se vindecă.

Păpădia e bună încă și pentru „beșica cea rea“. Descântătórea după ce a descântat de beșica acésta cu o petecuță aprinsă, în care s'au șters óule roși pe la Paști și în care se află puse Tămăe și Busuioc (lat. Ocimum Basilicum, germ. das Basilienkraut) piséză bine Păpădia și-o pune pe o petecă, ér peste păpădie o felióră de smochină, și légă apoi beșica așa ca smochina să vină peste beșică, ér păpădia peste smochină. Prin acéstă procedură, după cum spun femeile știutóre, „beșica cea rea“ se vindecă²⁾.

Décă se bolnăveșce vre-o óie, după ce-i slobod sânge, adică după ce o sângeră, Români din ținutul Dornei îi dau cam de regulă Păpădie ca să capete gust de mâncare³⁾.

¹⁾ Acest descântec mi l'a comunicat conșcolarul meu d-nul Onufreiu Mironoviciu, preot.

²⁾ Dictat de Maria Molociu, Româncă din Calafindești.

³⁾ Com. de d-nul P. Ursul.

Nervositatea.

În ziua de astăzi abuzăm tare de cuvântul „nervos“. Precum altă-dată tóte bólele își găsiau originea în „sucuri corupte,“ seú în „vaporuri“ rătăcite, și alte nezdrăvénii de soiul acesta, tot așa se repetéză acum la orí-ce ocașiune cuvântul „nervos“.

Într'aceea, deși în multe casuri n'avem o noțiune justă despre acest cuvânt, totuși sunt multe bóle, care provin numai din schimbări maladive ale sistemului nervos,

prin urmare merită numele de bóle nervóse. Nu sunt date statistice despre frecvența acestor bóle în timpurile vechi și într'ale nóstre, dar orí-ce cunosctór al istoriei medicinale trebuie să recunóscă înmulțirea bólelor de nervi în zilele nóstre.

Causele acestor fenomene relativ dese trebuie căutate în condițiunile vieții nóstre culturale a căreia parte rea o forméză chiar ele.

Înainte de toate, în zilele noastre s'au înmulțit referințele, care se impun vieții, încordăză toate puterile, cu deosebire cele spirituale; așadar se pretinde foarte mult dela sistemul nostru nervos. Putem susține că munca spirituală, pe care trebuie să o sufere astăzi un copil până la vârsta de 15 ani, este cu mult mai mare, decât aceea ce se cerea în timpurile vechi dela majoritatea oamenilor inteligenți în tot decursul vieții lor.

Al doilea moment zace în împregiurarea, că cele mai multe plăceri, pe care le gustă fericii scutiți de lupta pentru existență, pretind mari opintiri dela sistemul nervos. Omul inteligent se ocupă astăzi pentru plăcerea sa cu arte și științe, cu cestiuni politice și sociale, care-l escită spiritul în continuu.

O a treia cauză a bolilor nervoase sunt referințele nesănătoase ale vieții de oraș și cu deosebire de oraș mare. Aerul rău, stricat prin evaporațiunile atâtor oameni și animale, prin fum și praf, ventilațiunea rea și iluminațiunea defectuoasă a locuințelor noastre, nutrețul nepotrivit și adesea falsificat, abuzul de tutun și băuturi alcoolice, adeseori și o viață sedentară, degradăză starea nutritivă a corpului nostru și micșorăză cu deosebire puterea de rezistență a sistemului nostru nervos.

Încă un rău zace în referințele, sub care se fac astăzi căsătoriile. De obicei bărbatul și femeia nu se căsătoresc în urma unei simpatii naturale, ci, din contră, factorul curat național-economic, zestrea, este în genere baza acestei uniri. De aci se nasc o mulțime de căsătorii nepotrivite și prin urmare nefericite, o stare rea, care printr-o influință durabilă lasă urme neșterse cu deosebire în sistemul nervos mai delicat al femeii.

În sfârșit încă o împregiurare de mare influință este, că toate bolile nervoase produse prin factorii amintiți se

moștenesc, prin urmare generațiunea noastră se naște cu predispozițiune pentru acele bóle.

Să ne mai mirăm după acestea, decât bolile nervoase au atins în zilele noastre o estindere încă necunoscută în istoria medicinei?

Acum, întrebăm, ce se întâmplă cu toți bolnavii de nervi? unde caută ei ajutor, și ce fel de ajutor li se dă în cele mai multe cazuri?

De regulă își caută ei scăparea în vre un medicament. Dar, după cele amintite, un ajutor radical se poate găsi numai într-o schimbare completă a modului de viață, într-o dietă rațională fizică și spirituală, ér nu în vre un mijloc din farmacie. Medicul însă, cătră care se adresăză bolnavii, adeseori n'are nici timpul nici plăcerea, de a prescrie cu de amănuntul o astfel de dietă, cu atâta mai puțin ocaziunea, de a supraveghia executarea ei. De altă parte cei mai mulți bolnavi abia sunt în stare, de a cuprinde înțelesul adevărat al prescrierilor speciale, ce li s'au dat o singură dată, prin urmare nici nu le pot ținea minte. Pentru astfel de cazuri se pare că o dietetică pentru bolnavi de nervi, dietetică ușoră de înțeles și acomodată diferitelor referințe ale vieții, ar avea un preț nemărginit.

Ea ar avea scopul de a explica într-o limbă inteligibilă pentru profan principiile fundamentale ale dieteticeii luând în vedere trebuințele bolnavilor de nervi. Cunoșterea acelor principii ar permite fiă-cărui bolnav inteligent, să se orienteze asupra naturii suferințelor sale și cu deosebire asupra esenței unei conduite dietetice folosite pentru cazul său, precum și asupra valorii unei procederi de vindecare eventuale¹⁾.

¹⁾ Acésta „Dietetică pentru bolnavi de nervi,“ a apărut de curând în Viena de Dr. Alecsandru Hirschfeld.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Familia imperială austriacă și jubileul.

Este un fenomen rar în istoria lumii, ca un popor să fi fost atât de alipit cătră casa domnitoare, cum sunt popórele din Austria. Un stat compus din o mulțime de națiuni, care se desvóltă fiă-care în propria ei direcțiune, nu rămâne unit decât prin iubirea popórelor cătră monarch. Interesele lor de multe ori sunt opuse, tendințele lor de rasă conduc la certe interne, la discuțiuni înfocate, dar alipirea cătră familia domnitoare face să dispară toate simțămintele diferite într'un singur simțămînt de devotament și iubire.

Împăratul și regele poate fi mulțămînt de probele de alipire, pe care i le-au dat popórele statului său, decând s'a urcat pe tronul strămoșilor săi. A trecut mult de atunci. Tinerul archiduce Francisc Iosif abia era de 18 ani (s'a născut în 18 August 1830) când s'a făcut acel act momentos în nișce timpuri pline de turburări. Era în 2 Decembrie 1848, când se adunaseră toți membrii dinastiei și demitarii cei mai înalți ai imperiului în sala tronului la Olmütz. Când bătătorologiu opt, întră în sală împăratul și regele Ferdinand însoțit de înalta sa consórtă și ceti câte-va șiruri după o fóie de hârtie. Prin acestea declara el, că depune corónă, care, în urma renunțării archiducelui Francisc Carol la dreptul de succesiune, trecu la fiul acestuia, archiducele Francisc Iosif. După ce fu subscris actul de abdi-

cere¹⁾, se apropiă tinerul împărat de unchiul său Ferdinand și ingenunchiă înaintea lui; neputend pronunția nici un cuvânt din cauza violentei mișcări interne, el se păru că-și exprimă astfel mulțămînta sa și imploră bine-cuvéntarea bunului său unchiu. Acesta se uită lung la tiner, fără a dice un cuvânt, apoi se plecá spre el cu ochii plini de lacrimi, îl bine-cuvéntă și-l strînse în brațele sale, dicendu-i cu tonul său cel bine-voitor: „Dumneđeș te bine-cuvinte — fiú numai de trébă, Francisc, dumneđeș te va apóra — am făcut-o bucuros.“ Apoi consiliarul de legațiune Hübner ceti protocolul despre acésta întâmplare, și toți cei de față, afară de cei doi împărați, îl subscriseră. Atunci șopti Francisc Iosif I, atât de încet, încât numai cei mai de aproape îl auđiră: „Adio, juneța mea!“

Și într'adevăr juneța pentru el nu mai avea poesia, încántările, cîntecul filomelei. Totul dispăruse în noianul preocupărilor politice. A fi de trébă era ținta noului monarch și el a și urmărit-o. Dar ce putea face un tiner neespert? Nu putea decât să urmeze consiliile celor ce-l împresurau, că-cí el credea că ceea ce spun acei oameni înțelepți este calea adevărului. Și în astfel de împregiu-

¹⁾ Astfel istorisește Helfert, care a avut ocaziune a urmări de aproape întâmplările timpului acestuia.

giurări statul rămase în aceeași stare, care produsese revoluțiunea din 1848. Póte acesta a fost cauza că brațul ucigător al unui maghiar cuteză a se rădica în contra tinereii lui vieții nevinovate.

Era în 18 Decembrie 1853, cam la patru luni după logodna împăratului cu ducesa Elisabeta de Bavaria. Tinerele Francisc Iosif se preumbla prin Viena însoțit de adiutantul său, contele O'Donnell. De odată o calfă de croitor, maghiarul Libeny, se apropiă de împăratul pe la spate și scoțând un cuțit se pregăti a lovi cu el pe suveranul său. O femeie din popor, care a rămas necunoscută, vedu intențiunea ucigașului; ea scóse un țipet de spaimă, împăratul întorse capul. Prin această mișcare instrumentul de mórte fu abătut dela direcțiune, și în loc de a atinge mólele gâtului, lovi numai osul. Contele O'Donnell și cetățenul Ettenreich puseră mâna pe Libeny, care se apóra din tóte puterile; regicidul muri de mórte rușinosă prin ștréng, pedépsă meritată prin întreprinderea sa criminală. Împăratul se întorse la palat pe jos și sângerând. Rana, care deșteptase temeri la început, se vindecă după câte-va săptămâni fără a lăsa urmări rele. Spre a da expresiune mulțămirei generale pentru această scăpare miraculoasă, făcu archiducele Macsimilian, mai târziu nefericitul împărat al Meccicului, o proclamațiune însuflețită pentru rădicarea unei biserici prin contribuiri voluntare ale tuturor națiunilor Austriei. Peste trei ani se și puse pétra fundamentală a „bisericii votive,” care se inaugură în 24 Aprilie a. c. Într'unul din numerii viitori vom presenta cetitorilor această biserică, giuvaer al arhitecturii gotice, pe care-l vom ștudia mai de aproape.

Trecuseră vre-o patru luni dela atentatul lui Libeny, când o dulce femeie, un ânger de blândeță și frumseță, veni să consoleze neplăcerile politice ale junelui împărat. Această femeie era Elisabeta, fiica ducelui Macsimilian de Bavaria, care deveni împărătesă Austriei în 24 Aprilie 1854. Francisc Iosif urmase numai îndemnul inimei sale, când, trecând peste tóte marginile convenționale, își luase o soție, care abia ieșise din anii copilăriei (s'a născut în 24 Decembrie 1837).

Departa de a fi amețită și intimidată de greutatea corónei, de strălucirea și demnitatea unei curți atât de vechi, tinera împărătesă, crescută în mijlocul poporului, câștigă o influință preponderantă în stat. Ea lucră încet, cu modestie, dar cu statornicie, la ușurarea sarcinilor iubitelui ei soț și căută a delătura negura, în care-l înveliseră consilierii săi pentru a-l despărți de popor. Încuragată prin iubirea către bărbatul și copiii ei, împărătesa Elisabeta nízui neîncetat către adevăr. Se dice, ză pe timpul absolutismului, pe când cuvintele de adevăr erau oprite prin poliția de a trece în monarchiă, pe atunci prin mijlocirea împărătesei ajunseră în mâna împăratului unele din acele scrieri oprite, care-i descoperiră o parte din adevărul situațiunei.

Dela sosirea împărătesei la curtea din Viena întră dară cu încetul un nou curs de idei în stat. Direcțiunea falsă, care conducea până acum statul la despotism, se părăsi, și din an în an se simți ca o suflare liberală favorisând dorințele și aspirațiunile popórelor. Regimul sabiei se retrase pas de pas, ér în locul lui libertatea constituțională — cel puțin relativă — început a se introduce cu încetul în monarchiă, până când se și împlini în 1867. Nu este chiámarea

noastră a cerceta întru cât această mișcare liberală a favorisat mai mult pe o națiune decât pe celelalte, atâta stă însă, că Austro-Ungaria a devenit constituțională și că pétra fundamentală a acestui edificii s'a pus încă în 24 Aprilie 1854.

De atunci s'aú împlinit 25 de ani în 24 Aprilie a. c. și popóarele mulțămitoare ale monarchiei și-aú ținut de datorie sacră să-și exprime, cu ocaziunea nunții de argint, simțămintele de devotament și iubire către familia imperială. Dicem către familia imperială, pentru-că dumneđu a bine-cuvântat unirea lui Francisc Iosif cu Elisabeta (vedí ilustr. de pe pag. 212 și 213). Din această unire s'a născut: archiducesa Sofia, care muri în vârstă fragedă; în 12 Iulie 1856 archiducesa Gisela, căsătorită în 20 Aprilie 1873 cu principele Leopold de Bavaria; în 21 August 1858 archiducele Rudolf, principele de corónă; în 22 Aprilie 1868 archiducesa Maria-Valeria. Din căsătoria archiducesei Gisela cu principele Leopold s'aú născut două copile: ducesa Elisabeta, acum de 5 ani, și ducesa Augusta de 4 ani.

Întreaga această familie s'a împărțit de entusiastele demonstrațiuni ale națiunilor monarchiei. De aceea sêrbarea din 24 Aprilie va rămânea de sigur un suvenir neșters în memoria lor, precum se va eterniza prin istorie.

Această sêrbătoare s'a început încă în 21 și 22 Aprilie cu primirea deputațiunilor de felicitare la castelul imperial. Acea vechiă reședință s'a umplut în zilele acestea cu reprezentanții monarchiei întregi.

Pe timpul acesta se lucra din tóte părțile pentru pregătirea sêrbătorii. Lângă atelierul lui Mackart, pictorul care a desemnat costumele cavalcadei sêrbătorești, coseau sub conducerea pictorului Stadlin 300 de croitori la costumele istorice. Din Florența sosiau florile pentru sêrbătoare de mai multe săptămâni. Numai pentru carul artiștilor trebuiau flori în preț de 3000 fiorini.

Lemnul gemea sub instrumentele constructorului de tribune pentru privitori, ér stradele prin care avea să trecă procesiunea erau, așa dicénd, baricadate. Carele încă se gătiaú. Este de observat, că numai carul drumurilor de fier a costat 40,000 fiorini. El și era minunat, o creațiune a fantasiei lui Mackart, încorporată în formele cele mai poetice. Tot strălucitor de aur, căptușit cu catifea roșie, decorat cu cordele gróse ca funiile și cu ciucuri lungi etc., el era de o pompă apăsătoare. Cu tóte acestea nu era lipsit de avânt. Se părea că plutește purtat de aripi gigantice, ér róta înaripată de dinainte încungiurată de trei țește ale gloriei, aurite, în mărime naturală, forma o grupă, care da întregului un avânt puternic. — Tot de odată casele private se pregătiaú pentru a se împodobi frumos în ziua de sêrbătoare.

În sfêrșit sosi și această zi, 24 Aprilie. Ea se inaugură printr'un act de amnestie. Cu ocaziunea aniversării a 25-a a zilei, în care s'a cununat, Maiestatea sa propuse ministrului de iustitie să se agrățieze în parte său în total 377 de condamnați. Acest act uman a fost adevărata expresiune de fericire a împăratului într'o zi atât de momentuoasă.

Tot în ziua acesta s'a sfințit biserica votivă; cavalcada însă a trebuit să se amène pe Dumineca, 27 Aprilie, din cauza timpului nefavorabil.

Éta, în resumat, programul acestei festivități. Vom înșira numai cam cum aú urmat una după alta grupele

principale, fără a intra în amănunte, care ar ocupa prea mult spațiu. Dar mai întâi vom descrie în câte-va cuvinte cortul, sub care se află Maiestățile lor. În piața festivă, piața circulară, străluciau două colonade formând pătrare de cerc cu șirurile lor de colone imposante, care se sfârșiau în pavilione încoronate de cupole și cuprindeau cortul împărătesc. Era o strălucită pseudo-architectură. Totul era împodobit cu armoarii, festone, bas-reliefuri, vase aurite, balustrade și arabescuri; la fiă-care colț câte o lamă cu aripile întinse sufla în trâmbiță.

Când apărură Maiestățile sub cortul sărbătorec, ținu primarul o cuvântare, după care reuniunea de cântări din Viena întonă o cântată ocazională. După acestea începu cavalcada.

Înainte mergea un herold călare cu colorile orașului și cu armele orașului pe piept; apoi veniau 12 horniști călări cu armele orașului.

Aceștia formați deschiderea conductului, care urma astfel:

I-lea despărțământ: Studenții dela universitate, dela politehnică și agronomie; reuniunile de gimnastică, reuniunea de tir vieneză; toți în costume istorice.

II-lea despărțământ: Deputațiunile reuniunilor și corporațiunilor de meseriași în haine sărbătorești.

III-lea despărțământ: Două heroldi călări cu colorile orașului și cu armele orașului pe piept. Cinci tineri cetățeni călări cu colorile imperiale austriace (negru-galbin); 5 tineri cetățeni călări cu colorile orașului Viena (alb-roșu); 5 tineri cetățeni călări cu colorile bavareze (albastru-alb); toți aceștia însoțiau stindardele ce urmau. Un stegar că-

lare purtând stindardul imperial austriac, cu un pagiu alătura; un stegar călare purtând stindardul Vienei, cu două pagii alătura; un stegar călare purtând stindardul ducilor de Bavaria, cu un pagiu alătura. — Venia apoi o musică cetățenească cu 30 ómeni, urmată de mai multe grupe: Vénatul; horticultura; vinicultura; montanistica; brutăria și morăria; cofetăria; măcelăria; cârnățaria; rachieria; cărciumăria; croitoria; postovăria; argășitoria etc. toate meseriile cu carele lor.

IV-lea despărțământ: Vânătorii de munte.

V-lea despărțământ: Pompierii Austriei de jos; deputațiunile veteranilor; reuniunile de cântări din Viena și impregiurime.

Acastă cavalcadă, care a durat 1½ óre, a fost tot ce-și poate omul închipui mai strălucit. Mulțimea de privitori era, după cum se 'nțelege, nenumărată.

Cât despre celelalte elemente ale sărbătorii: „te deum“ urî, serate, reprezentațiunii teatrale de gală, iluminațiunii, petreceri populare, felicitări din monarhia și din străinătate, toate acestea sunt lucruri atât de cunoscute, încât nici nu mai credem de lipsă să vorbim despre ele. Va fi de ajuns să constatăm că rar s'a văzut o sărbătoare, în care un popor fidel să arete familiei domnitoare devotamentul și iubirea sa cu atâta spontaneitate și entuziasm.

Precum am mai dis, MM. LL. Francis Iosif I și împărătesa Elisabeta pot fi mândrii de marea lor popularitate și de simțămintele ce inspiră tuturor națiunilor din monarhia. Atât e de adevărat, că constituționalismul este spriginul cel mai puternic al tronului și mijlocul de a ferici popóarele!

V a r i e t ă ț i.

O preumblare în marea de flacări. Sunt câte-va zile, de când s'a ținut o probă de foc pe Prater în Viena. Inginerul Schalla, inventatorul aparatului de cufundat în foc, a demonstrat modul de întrebuințare al invențiunei sale înaintea unui public numeros. Se rădicaseră șese ruguri, la care s'a fost adăogat păcură, puciosă, surcele și o cantitate gigantică de petroleu. Înainte de începerea producțiunei, își esplică inginerul Schalla aparatul, și se îmbracă cu el înaintea publicului. Acest aparat constă dintr'un costum de guttapercha, construit ca toate costumele de cufundat în apă. Singura deosebire este, că haina e dublă, ér spațiul d'între cele două îmbrăcămînți se umple cu apă, care sosește printr'o țevă; prin împospătarea continuă a apei i se dă cufundătorului mijlocul de a petrece în căldura cea mai mare. Tot așa sosește aer printr'o țevă specială. Fața este acoperită cu o placă de metal, în care se lasă două găuri pentru ochi. La semnalul dat se aprinseră rugurile, ér inginerul Schalla, îmbrăcat în costumul descris, întră în flacări. Pe când căldura tot mai intensivă silia publicul să se retragă, inginerul Schalla se mișcă în flacări cu cel mai mare sânge-rece. El se urcă pe rug, resturnă lemnele aprinse, se culcă în mijlocul flacărilor și petrece astfel în cea mai mare liniște. — În fine se arătă inginerul Schalla pompier practic, stingând flacările cu apa ce ieșia din țeva costumului său. Aplauzele publicului însoțiră fazele singuraticale ale producțiunei.

Aronautică și espedițiune polară. Proiectul, care s'a ivit adesea, de a întrebuința balonul pentru espedițiunii arctice, se va esecuta în curând. În 25 de orașe ale Engliterei s'a adunat și se adună acum subscrieri pentru o espedițiune polară sub comanda lui Cheyne. Acastă espedițiune va porni în Mai, așadar cât de curând, și dela

punctul estrem, la care poate ajunge cu corăbii, își va continua drumul în balóne.

Se caută un rege. Misionarul englez Farlar călătorește acum prin Engliterra și pe continent căutând un om potrivit, care s'ar învoi să iea asupra-și o corónă regescă. Este drept, că regele se caută numai pentru statul ost-african Usambari, dar lucrul e totuși foarte serios. Poporul din Usambari, superstițios, deși îndemânic și inteligent, a căpătat dela misionari o stimă atât de mare pentru ómenii albi, încât nu mai vrea să sufere pe tron pe nici unul dintre ai lor. Lucrul cel mai înțelept ar fi, decă îndrăznețul misionar ar lua însuși coróna asupra-și, dar așa ceva nu se impacă cu pozițiunea sa religioasă. Țera, de care vorbim, zace cam sub ecvator, dar e scutită de prea mare arșiță prin situațiunea sa rădicată și prin adăpare bogată. Două munți, Chenia și Chilimangiaro, înalți cam de 6300 metri, se rădică, cu totă pozițiunea lor ecvatorială, peste marginile zăpedii eterne.

Orologiū, care umblă mereu. Nu de mult a ajuns în comerț o construcțiune deosebită de orológe, care au și început a se fabrica în mare cantitate în Elveția, și care se trag automate. Inventatorului, inginerului de mașini A. d. Löhr, i-a succes adică să aplice la orológe principiul podometrelor (măsurător de pași). S'a făcut și mai înainte mai multe încercări, ca să se întrebuințeze câte-va mișcări zilnice ale omului — câte-va sute — pentru a activa mașinăria orologiului. Inventatorul a ales o construcțiune ușoră bazată pe observarea, că omul sănătos face una într'alta cam 10,000 de mișcări mici. Acest număr relativ mare, dar care este pe deplin demonstrat prin podometru, ne dă mijlocul de a activa oscilările unei pendule. Construcțiunea mașinăriei orologiului nu e influințată prin

acastă împregiurare. Tragerea orologiului printr'o cheiță s'eu prin remontoir devine inutilă, cu toate acestea amândouă dispozițiunile sunt de față, și se pot întrebuița în cas de lipsă. După rezultatul experimentelor făcute în cantonul Bern asupra unui astfel de orologiu, un mers de 20 minute este de ajuns, spre a remonta orologiul pentru o zi. Un orologiu remontat umblă 50 de ore; și se păstrează ușor în starea acésta prin diferitele mișcări de peste zi ale omului.

Un costum de vânătoare în două-spre-dece ore. Nu de mult a împărțit „Neue freie Presse“, că un postovar din Humpolet, cu numele E. Dite, a cerut și a căpătat permisiunea de a face pentru M. S. Împ. Austriei un costum de vânătoare în decurs de 10—12 ore din lână, care se afla încă pe mai multe oi. Peste câte-va zile a primit aceeși fôie un raport autentic despre acea fabricațiune miraculoasă: Punct la 6 ore dimineața a început a se tunde lâna după 12 oi, care vizitându-se mai întâiu de medici s'au recunoscut de sănătoase. La 6 ore și 8 minute cantitatea de lâna trebuincioasă era tunsă gata; la 6 ore 11 minute era spălată, la 6 ore 37 minute colorată, la 6 ore 50 minute stropită, la 7 ore 34 minute trecuse prin operațiunile care premerg torsului, la 8 ore era torsă, la 8 ore 15 minute înșirată pe bobină. Acum începu lucrul de mână al fabricantului. La 9 ore 43 de minute era lâna pe răsboi; la 11 ore 10 minute Dite țesuse 6 metri de postav, care la 11 ore 40 minute era spălat, la 12 ore 31 minute svântat, la 12 ore 45 minute tuns, la 1 oră 7 minute curățit, la 1 oră 10 minute periat, la 1 oră și 15 minute gata de tot. Acastă stofă, fabricată în 7 ore și 15 minute din lâna tunsă la moment, merse îndată la croitor, care făcu din ea pentru M. S. un costum întreg, constător din gheroc, vestă și pantalon; costumul era gata la 5 ore după prând. Așadar fabricațiunea a cerut 11 ore.

Frica de atentate. Cât de mare este acum în Rusia frica de atentatori și cu deosebire de atentatôre se pôte vedea din următorul fact istorisit de corespondentul din Moscva al ziarului din Petersburg „Novoje vrenja“: Nu de mult intră în comptoriul bancherului din Moscva K. o fată tină și ceru să vorbească cu bancherul în persônă și adică într'o odaie separată. Sub impresiunea atentatului s'evărșit de fata de 19 ani, Prascowja Katschka, bancherul se temu să mērgă „într'o odaie separată,“ cu atât mai mult că copila în tot restimpul acesta ținuse mâna în buzunar. — „Ce poțesci?“ întrebă bancherul. — „Îmi trebuiesc bani pentru o călătorie la Cairo,“ fu răspunsul fetei. — „Mē rog, aici ai trei ruble,“ dîse bancherul și-i dede banii. — „Îmi trebuiesc dece!“ observă fata categorice. Bancherul grăbi, să-i dea banii. Necunoscuta se inclină și se duse. — „Tot m'am rescumpărat ieftin,“ dîse apoi bancherul jumătate în glumă, jumătate serios către personalul său.

Înălțimea reală a valurilor mării. Când ceteșci descrierile unor călători adăpați de romantică despre o furtună pe mare, de regulă întelneșci frase resunătore ca cea următoare: Valurile se înălțau sus ca nișce munți peste vasul fragil, și-l aruncau în nourî, pentru a-l lăsa îndată să se cufunde în abis. — Acestea pot fi forte poetice, dar nu sunt adevărate. Observări șcientifice mai îndelungate au stabilit factul, că valurile mării ating rar o înălțime de 6—7 metri și nu trec nici odată peste 8 metri. În fața acestui adevăr pierde marea ceva din monstruositatea, pe care i-o atribuiau naturele romantice.

Otrăvire prin arsenic. În America au făcut oficiile sanitare descoperirea, că acolo vine în comerț scrobělă, care conține un adaos de arsenic. Acésta este așa numita „scrobělă de luciù,“ și se pretinde, că arsenicul din ea dă o frumoasă înfățișare strălucioasă. S'a probat și un cas de otrăvire prin rufe, care fuseseră tractate cu astfel de scrobělă. Deore-ce este aproape pericolul, ca astfel de scrobělă să fiă introdusă și pe la noi, s'eu ca compozițiunea ei să fiă imitată și pe aci, de aceea credem, că trebuie să atragem atențiunea publicului asupra acestui fact. — Și în așa numitele hârtii luciù de colóre verde, roșiă, albastră

și chocolat a găsit chemical de stat american Wood arsenic în cantitate periculoasă. Deore-ce astfel de hârtie se întrebuițază la tot felul de obiecte de toate dîlele, pachetarea bombôneler, a jucăriilor pentru copii etc., nu va fi de prisos să atragem atențiunea publicului și asupra acestui fact.

Din țera atentatelor. Ziarul din Paris „Republique française“ istoriseșce următorele despre atentatul nihilistilor asupra inspectorului de poliție Tracow: Într'una din nopțile trecute două dvornici (portari) din strada Mihaï fură deșteptați din somn prin strigările: „Miserabile! Ajutor!“ Ei alergară în stradă. Atunci resună o pușcătură; glonțul lovi, pe un balcon, un răvar cu flori, care cădu sfărîmat în stradă. La toate ferestrele se arătară fețe speriate și somnurose; strada întregă se umplu îndată de ômeni de poliție și de curioși; de odată se auzi strigătul: „strada este subminată!“ și totă lumea se împrășcia. Un individ zăcea întins pe stradă, dar avea numai o rană ușoră la frunte. Rănitul, care era inspectorul de poliție Tracow, fu adus până la postul cel mai de aproape, unde istorisi următorele: „Mē duceam cătră casă prin strada Mihaï, când cređui, că aud pași înderțul meū; mē întorsei și nu vėđui pe nimeni. Când ajunsei la laterna cea mai de aproape, vėđui o umbră între zid și mine; m'am dat în lături, ca să-i fac loc; necunoscutul făcu tot așa și dispăru înderțul meū. Mē apropiăi de o a doua laternă și mē uităi în dreapta și stânga, dar nu vėđui pe nimeni; îmi continuai dară drumul de-alungul zidului. Atunci se arētă necunoscutul din nou, eū mē aruncaî asupra lui strigând: miserabile! În același moment căpetai o lovitură în cap și nu mai putui striga decât: ajutor!“ Tracow nu putu descrie pe atentator, dar spuse că avea tunica și căciula unui om de poliție. Acest raport deșteptă o uimire cu atât mai mare în oraș, cu cât mai mulți polițiști istorisiră, că au fost atacați tot de astfel de ômeni în uniformă de poliție. S'au făcut multe arestări. Toate casele din strada Mihaï au fost vizitate de sus până jos. Proprietarul răvarului spart a fost pedepsit cu 500 ruble, fiind-că n'a șciut spune, de unde a venit pușcătura.

Libertatea de presă în Franția. „Journal officiel“ publică un raport al conducătorului preseii, d-nul Anatole de la Forge, către ministrul de interne „despre libertatea de presă în Franția.“ Scopul acestei lucrări se arată în introducere, care sună: Domnule ministru! Mi-ai făcut onôrea, de a-mi cere un raport despre istoria libertății de presă. În momentul, în care republica este întemeietă definitiv și libertatea cugetării a devenit în sfērșit un adevăr, vi s'a părut cu scop să cercetați și să esplicați în public, prin ce faze a trecut presa în Franția. Un astfel de studiū presintă interesul politic cel mai înalt. El probéză, în ce măsură și cât timp a fost acésta iconă în posesiunea libertății de a cugeta, prin urmare ce responsabilitate pentru creșcerea noastră politică i se cuvine arbitriului s'eu libertății. Decă obiceiurilor noastre literare le lipseșce câteodată mēsură, liniștea și sângele rece, decă adeseori vin înainte escesuri în vorbire și violență în discuțiune, trebuie să ne întrebăm, că ore cauza acestora trebuie căutată într'o întrebuițare prea largă a libertății, s'eu mai curēnd în împregiurarea, că educațiunea noastră liberală n'a fost destul de probată, a fost încă necomplectă și defectuoasă. Decă luăm sfat dela esperințele făcute de alte popóre străine, vedem că peste tot, unde libertatea de presă a fost introdusă și esersată, obiceiurile literare au devenit în curēnd mai mult s'eu mai pușin sincere, pacnice și indulgente. Din contră acolo, unde presa a fost supraveghiată, asuprită și pedepsită, n'a rămas afară nici-odată violența s'eu frivolitatea limbei, înțelesul pentru persône mușcătore s'eu clevetitôre și ura pasionată, ba câte-odată aceste însușiri s'au ivit cu o adevărată sēlbătăcie. Așadar libertatea la statele învecinate ni se arată ca un levator al ordinei și al buneî guvernări. În ce înțeles ne atrage ea atențiunea în Franția? Studiul ne luminéză prin isvôrele vechi ale lui Jean de la Caille, Chevillier, Didot, Hatin, Peignot, Leber etc. asupra pozițiunei legale a preseii franceze dela

începuturile din naintea invenției tipografiei (cele dintâi dispozițiuni legale de censură datează din anul 1275) până la Ludovic XV și cei din urmă ani ai regimului vechiu.“ Acésta se pare partea cea dintâi a studiului, pe care-l va întreprinde d-nul de la Forge.

Local. În ziua de St. George, 5 Maii st. n., au dat femeile române din Sibiiu o frumoasă probă de recunoștință veteranului nostru publicist, George Barițiu. Este cunoscut, că acest bărbat, a căruia viață este plină de fapte naționale, a apărut printr'un articol femeile române în contra insultelor presei maghiare cu ocaziunea colectelor pentru răniții români din ultimul resbel oriental. Acest articol plin de energiă și de virilitate, publicat în „Gazeta Transilvaniei.“ a cauzat d-lui Barițiu un proces de presă, a căruia pertractare finală a fost în zilele trecute. Bătrânul aprópe de 70 ani a știut să se aperse cu atâta bărbăție și avocatul său Arz de Straussenburg l'a secundat atât de bine, încât juriul l'a achitat cu unanimitate. Femeile române, pentru care era să sufere închisóre d-nul G. Barițiu, au profitat de ziua numelui acestui bărbat bine-meritat, pentru a-i arăta recunoștința lor. O deputațiune compusă din D-nele: Iudita I. Macelariu, Ana Dr. Moga și Maria P. Cosma i-au imanuat o adresă de mulțămintă scrisă de tóte femeile române din Sibiiu. Ne grăbim a înregistra acest act frumos al femeilor române, care asemenea matrónelor antice știu resplăti celor ce se luptă pentru națiune. Actul lor este demn de numele lor și de al aceluia, care l'a inspirat!

Notițe economice. — *Falsificarea cărnurilor* — afară de cărnați — nu se póte îndeplini; cu tóte acestea nu este rar, ca consumarea cărnii de animale bolnave, seú a cărnii stricate să aibă urmările cele mai stricăcioase pentru sănătatea omenescă. Să-și aducă cine-va aminte de carnea trichinosă, seú de animale bolnave, mai departe de animale care au fost tractate cu medicamente veninoase, ca arsenicul, mercurul etc.

— *Esaminarea apei.* Hager recomandă: 1. Apa trebuie să fiă limpede, fără colóre, fără miros și fără gust. 2. Fierbe o probă în decurs de 5 minute într'o căldărușe de aramă. Dacă se turbură când o ieși dela foc, așa încât luciul fundului de căldărușe nu se póte distinge prin stratul de apă, atunci apa conține în soluțiune o prea mare cantitate de carbonat de calciu, prin urmare nu e bună de beú. 3. Umple un pahar cu apă, și adaugă la ea o lingură de soluțiune limpede de tannin (1 parte tannin, 4 părți de apă și 1 parte spirit de vin). Dacă în decurs de 5 ore nu se turbură apa, atunci e bună de beú. Dacă se turbură în cea dintâi óra, atunci e stricăciosă sănătății. Dacă turburarea se întâmplă în decursul órei a doua, atunci apa nu prea e recomandabilă pentru beútură.

Bibliografia.

Darea de sémă asupra procesului politic de presă al d-lui Georgiu Barițiu, redactorul „Observatoriului“ (Pertractarea finală din 30 Aprilie st. n. 1879). Se află de vânzare la W. Krafft în Sibiiu pentru prețul de 25 cr. v. a. inclusiv trăniterarea francată. Acéstă dare de sémă, extrasă din „Observatoriul“, va interesa de sigur pe publicul român, care va putea urma după ea peripețiile unei lupte verbale din cele mai interesante.

— **Apologie.** Discuțiuni filologice și istorice maghiare privitoare la Români, înverdate și rectificate de Dr. Gregoriu Silasi, prof. de limba și literat. română la r. universit. din Clușiu. Cartea primă: Paul Hunfalvy despre cronică lui Georgiu Gabr. Sincai. Edițiunea „Amicului familiei.“ Prețul 30 cr. v. a. Clușiu, imprimeria lui Ioane Stein, 1879.

— **Ifigenia în Aulida,** tragediă în 5 acte, după Euripide, tradusă în versuri de Petru Dulfu. Edițiunea „Amicului familiei.“ Clușiu, imprimeria lui Ioane Stein, 1879. Prețul 40 cr. v. a.

— **Colecta de Recepte** din economia, industria, comerțul și chemia pentru economi, industriași, meseriași și comercianți, de Grigoriu T. Miculescu. Editor Nicolae F. Negruțiu. Prețul 50 cr. v. a. Sibiiu, tiparul imprimeriei Eredei lui Georgiu de Closius, 1878.

— **Biblioteca sâtenului român.** Redactor-editor Nicolae F. Negruțiu. Cartea I. Sibiiu, tipografia Eredei lui G. de Closius, 1879. Prețul poștural împreună e 30 cr.

— **Amor și dincolo de mormânt,** novelă de Ponson du Terrail, traducere de N. F. Negruțiu. Editura și provédetura tradu-

ătorului. Prețul e 30 cr. v. a. Sibiiu, tiparul tipografiei Eredei lui G. de Closius, 1878.

— **Statutele societății academice „Junimea“** în Cernăuți. Cernăuți, 1879. Tipografia lui I. Piotrowski (K. Lewicki). „Spiritul de asociațiune, carele a luat în secolul nostru un avânt puternic a plântat rădăcinile sale în tótă lumea civilizată, că-cí „Unirea“ este una din condițiunile capitale ale progresului. În considerarea acestei verități necontestabile studenții români dela universitatea din Cernăuți au simțit imperioasă necesitate de a se întruni, pentru a putea conlucra în unire spre ajungerea înaltei ținte ce li este prefriptă, — „cultura națională“ — și au înființat Societatea academică „Junimea“. Menirea acestei societăți este, de a deveni un focariu de cultură națională al junimei academice române din Bucovina și un adăpost al studenților lipsiți de mijloce. Realizarea acestor scopuri frumoase ale societății „Junimea“, care se efectuează prin susținerea unui cabinet de lectură și a unei bibliotecă precum și prin ajutorarea materială a studenților ce au necesitate, depinde în mare parte și dela scursul moral și material al publicului român. Comitetul societății academice „Junimea“, având onóra a Vê trãmite în alăturare statutele societății și contând pe generositatea Domniei-Vóstre pentru spriginirea intereselor naționale, nutrește firma speranță, cumcă veți bine-voi a contribui la realizarea frumóselor scopuri ale acestei june societăți contribuind astfel și la înaintarea cauzei naționale. Primiți espreșiunea prea distinsei nóstre stime și considerațiuni. Cernăuți, în Martie 1879. Comitetul societății academice „Junimea“. Președintele: stud. filos. D. Onciul. Secretarul: stud. filos. C. G. Porumbescu.

Giciturá

de Iuliu Mera.

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|-----|-----|-----|-----|
| c | c | c | c | rrr | rrr | rrr | rrr |
| t | t | t | t | r | r | r | r |
| c | c | c | c | rrr | rrr | rrr | rrr |
| t | t | t | t | r | r | r | r |
| c | c | c | c | rrr | rrr | rrr | rrr |
| t | t | t | t | r | r | r | r |
| c | c | c | c | rrr | rrr | rrr | rrr |
| t | t | t | t | r | r | r | r |

Deslegarea giciturii de șach din N-rul 11:

Vécuri triste 'ntunecóse
Peste capu-mi au trecut,
Cu mií órde fioróse
Eu adese m'am bătut.
Dar nici timpurile rele,
Nici vandalul cel păgân
N'au curmat țilele mele,
Că-cí am fost și sunt Român.

George Tăut.

Deslegare nimerită primirám dela: D-nele: *Emilia Onciú* născ. *Ciavoschi* din Usdin; *Amalia Pop* născ. *Grana* din Blașiu; d-sórele: *Ludovica Huza* din Gherla; *Iustina* și *Elisa Mihaí* din Nereu; *Sidonia Matei*; *Eufrosina N. Ciceiu* din Brăila; *Maria Ignaton* din Cireșiu-Timișiu; *Ida Mladin* din Macea; d-nii: *O. Dlujanschi* și *L. Spănu* din Sucéva; *V. Brândușianu* din Blașiu; *V. Zamfirescu* din Piatra; *I. Ciurea* din Bran; *A. Apahideanu* din B.-Comloș; *G. I. Ghergheli* și *St. Popescu* din Cernăuți; *N. Martinovici* din Topolovețiu; *Ioșif Selágeanu* din Cudșir; *I. Strevoiu* din Zernești; *S. Țietu* și *N. Brândușiu* din București; *E. Gaur* din Blașiu; *N. Miletici* din Oravița; *Fr. Ioanescu* din Galați; *G. M. Zănescu* din Brașov.

Deslegarea giciturii numerice din N-rul 11:

Luca din Mircești.

Deslegare nimerită primirám dela: d-na *Emilia Onciú* născută *Ciavoschi* din Usdin; d-sórele: *Ludovica Huza* din Gherla; *Maria Ignaton* din Cireșiu-Timișiu; *Iustina* și *Elisa Mihaí* din Nereu; d-nii *O. Dlujanschi* din Sucéva; *V. Zamfirescu* din Piatra; *St. Popescu* și *G. I. Ghergheli* din Cernăuți; *I. Strevoiu* din Zernești; *T. Mureșianu* din Născud; *E. Gaur* din Blașiu; *G. M. Zănescu* din Brașov.

Deslegarea giciturii poporale din N-rul 11:

Ulciorul.

Deslegare nimerită primirám dela domnul *O. Dlujanschi* din Sucéva.

Posta Redacțiunei.

D-lui *S. P., Viena.* Mulțămintă cordială pentru aprecierile D-vóstră. Erórea comisă se va îndrepta fără aménare. — D-lui *V. M. L., București.* Am primit continuarea cu mulțămintă. Așteptăm finea. — D-lui *T. V. P., Cason.* Un suspin din secuime nu se potrivește pentru un țiar literar. Cât despre Acrostichon, étá-l:

Véra 'n grădina de flori
Amorul se preámbla;
Rosa plină de flori,
Vędându-l, greú suspina:
Ambii s'au amorzat.
Rosó! și eu sum ca tine
Inima-mi e cu suspine,
Sărutări de când țî-am dat.